

Møteinnkalling

Utvalg: Navitdalen og Kvænangsbotn verneområdestyre
Møtested: , Teams
Dato: 07.01.2022
Tidspunkt: 10:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 90660709. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Møtet blir på teams. Innkalling sendes som egen e-post.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST	Referatsaker		
RS	21/2033 Utfordringer med drift og vedlikehold av friluftslivets infrastruktur i verneområdene		2021/6130
ST	Tiltaksplan 2022 - første behandling		2021/10410
ST	Bevaringsmål for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder		2021/11397
ST	Skjøtselsplan for Storslåtta i Kvænangsbotn lvo - versjon 7jan22		2021/11398

Informasjon

Status for prosjektene/tiltakene i 2021.

Møteplan for første halvår 2022

Styremøte 7.januar

Styremøte februar/mars

Konferanse Trondheim 7.-9.april

Styremøte/befaring mai/juni

ST 30/22 Referatsaker

Fra: Torvik Marita[Marita.Torvik@kld.dep.no]

Sendt: 22. des 2021 08.19.18

Til: Benonisen, Rune

Tittel: 21/2033 Utdfordringer med drift og vedlikehold av friluftslivets infrastruktur i verneområdene

---

Se vedlagte saksdokumenter.

Denne e-posten er sendt på vegne av Klima- og miljødepartementet. Vennligst ikke svar direkte til avsender.

Dersom du har behov for å svare på denne e-posten eller har andre henvendelser til departementet, kan du sende en e-post til postmottak@kld.dep.no.

DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Fylkesmannen i Troms

Deres ref

Vår ref

Dato

21/2033-6

22. desember 2021

Utfordringer med drift og vedlikehold av friluftslivets infrastruktur i verneområdene

Klima- og miljødepartementet viser til henvendelser utfordringer med drift og vedlikehold av friluftslivets infrastruktur i nasjonalparken og ønske om økte midler.

Midler til verneområdene vurderes i de årlige budsjettprosessene. Vi takker for innspillet.

Med hilsen

Øivind Dannevig (e.f.)
avdelingsdirektør

Irene Lindblad
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Miljødirektoratet

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltningsavdelingen

Saksbehandler
Irene Lindblad
22 24 79 22

Arkivsaksnr: 2021/10410-4

Saksbehandler: Rune Benonisen

Dato: 28.12.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Navitdalen og Kvænangsbotn verneområdestyre	31/22	07.01.2022

Tiltaksplan 2022 - første behandling

Vedlegg:

- 1 Forslag tiltaksplan-KVB-NAV-2022-ver7jan

Forvalters innstilling

Forslag tiltaksplan for 2022 datert 7. januar 2022 legges til grunn for innmelding av behov under postene tiltak i verneområder og driftsmidler for styrene.

Saksopplysninger

Miljødirektoratet har i brev av 18.11.2021 gitt føringer for bruk av tiltakspostene. Under følger utdrag fra dette.

Midler til tiltak i verneområder – overordnet mål er at naturtilstanden i verneområder opprettholdes og bedres. Alle tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltningsplan, skjøtelsesplan eller besøksforvaltningsstrategi. Det er utarbeidet en egen strategi for bruk av midler som følger av regjeringens «Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene» fra 2019. Prioritering i 6 kategorier - 1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene 2. Løpende skjøtselstiltak 3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging 4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk 5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder 6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.). Midlene fra Miljødirektoratet skal fortrinnsvis være del-finansiering ved opparbeiding av større tilretteleggingstiltak. Det vil være høy terskel for tildeling av midler for tiltak som er mer omfattende og mer inngrep enn «enkel tilrettelegging». Forvaltning av kulturminner gjøres normalt med midler over kulturminnemyndighetenes budsjettposter.

Om behov for og midler til andre formål - Forvaltningsplaner og bevaringsmål – det legges stor vekt på effektmåling av tiltak. Det betyr at myndighetene forventes at midlene som benyttes skal bedre naturtilstanden. Bevaringsmål skulle etableres i løpet av 2021. Verneområdestyret har hatt en prosess på dette høsten 2021 bla med dialog med Miljødirektoratet og SNO. Styret vedtar målene endelig 7.januar 2022. Det antas videre at det vil foreligge godkjente bevaringsmål som er operative i løpet av første kvartal 2022.

Innspill til prioritering og bestilling av personalressurser fra SNO-personell - Bestillingsmøtet mellom forvaltningsmyndigheten og SNO-lokalt skal sikre god dialog og forutsigbarhet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak i felt som SNO kan utføre. Bestillingsmøte 1 ble avholdt 7. desember. Bestillingene som sendes inn direkte til SNO, på eget bestillingsskjema, følger av denne tiltaksplanen. Etter budsjettildelingen til forvaltningsmyndigheten, gjennomføres bestillingsmøte 2 hvor endelig prioritering av SNOs innsats avtales.

Det er i prosessen kommet to innspill til samarbeid/tiltak fra hhv Statskog og fra Nord-Troms museum

Vurdering

Verneområdestyret melder inn behov for i alt kr 498 000 til i alt 7 tiltak og Kr 480 000 til planer, prosjekter og driftsmidler for styrene.

Forslag tiltaksplan 2022

Vedtatt 7.januar 2022

Tiltak i verneområdene, utredninger, planer og prosjekter

Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområde

Innhold

1 Rammer og føringer for 2022	4
1.1 Prosess	5
2 Tiltak i verneområder	5
2.1 Restaurering av slåttemark i Kvænangsbotn	5
2.2 Natursti Kvænangsbotn	6
2.3 Reparasjon bruer og klopper Gearbbet.....	6
2.4 Ny klopp/bru mot Gearbbet.....	6
2.5 Forsterkning av sti/veg mot Dalstuene.....	7
2.6 Arrangement	7
2.7 Informasjonstiltak	7
2.8 Generelt om gjennomføring av tiltak	7
2.9 Oppsummering – tiltak i verneområdene 2022	8
3 Planer, utredninger og prosesser	9
3.1 Midler til NiN kartlegging	9
3.2 Oversetting av nettsider – «Kvanangsbotn-Navitdalen» - til samisk og kvensk	9
3.3 Oppfølging av bevaringsmål verneområdene	9
3.4 Forarbeid – «plan for forsterkning og restaurering av kjørespor i Navitdalen»....	10
3.5 Bidrag til videreutvikling av innfallsporten	10
3.6 Videreutvikling av nye administrative nettsider for verneområdestyret - oppfølging 10	
3.7 Skjøtselsprosjektet – tilknyttta tiltak	10
3.8 Videre oppfølging av prosjekter fra 2021	11
4 Driftsutgifter	11
4.1 Oppsummering utgifter til prosesser, drift og plan	12
5 Personalressurs SNO	12

[1. vedlegg 1]

1 Rammer og føringer for 2022

Miljødirektoratet har i brev av 18.11.2021 gitt føringer for bruk av tiltakspostene. Under følger utdrag fra dette.

Midler til tiltak i verneområder – overordnet mål er at naturtilstanden i verneområder opprettholdes og bedres. Alle tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltningsplan, skjøtselsplan eller besøksforvaltningsstrategi. Det er utarbeidet en egen strategi for bruk av midler som følger av regjeringens «[Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene](#)» fra 2019. Prioritering i 6 kategorier - 1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene 2. Løpende skjøtselstiltak 3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging 4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk 5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder 6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.). Midlene fra Miljødirektoratet skal fortrinnsvis være del-finansiering ved opparbeiding av større tilretteleggingstiltak. Det vil være høy terskel for tildeling av midler for tiltak som er mer omfattende og mer inngrep enn «enkel tilrettelegging». Forvaltning av kulturminner gjøres normalt med midler over kulturminnemyndighetenes budsjettposter.

Om behov for og midler til andre formål - Forvaltningsplaner og bevaringsmål – det legges stor vekt på *effektmåling av tiltak*. Det betyr at myndighetene forventes at midlene som benyttes skal bedre naturtilstanden. Bevaringsmål skulle etableres i løpet av 2021. Verneområdestyret har hatt en prosess på dette høsten 2021 bla med dialog med Miljødirektoratet og SNO. Styret vedtar målene endelig 7.januar 2022. Det antas videre at det vil foreligge godkjente bevaringsmål som er operative i løpet av første kvartal 2022.

Innspill til prioritering og bestilling av personalressurser fra SNO-personell - Bestillingsmøtet mellom forvaltningsmyndigheten og SNO-lokalt skal sikre god dialog og forutsigbarhet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak i felt som SNO kan utføre. Bestillingsmøte 1 ble avholdt 7. desember. Bestillingene som sendes inn direkte til SNO, på eget bestillingsskjema, følger av denne tiltaksplanen. Etter budsjettildelingen til forvaltningsmyndigheten, gjennomføres bestillingsmøte 2 hvor endelig prioritering av SNOs innsats avtales.

Det er i prosessen kommet to innspill til samarbeid/tiltak fra hhv Statskog og fra Nord-Troms museum

1.1 Prosess

Prosess for planen og tiltakene er som følger;

November	Brev til samarbeidspartnere. Ønske om innspill. Frist 15. november.
22. november	Styrets første behandling. Idéutkast.
Desember 2020	Lokal høring og idéinnspill
7. desember	Bestillingsmøte 1 med SNO
7. januar 2022	Vedtak om forslag tiltaksplan
10. januar 2022	Frist for innmelding av behov for midler.
Februar / mars	Svar på finansiering
	Styrets endelige behandling
Februar/mars	Bestillingsmøte 2, SNO
Juni, august, november	Justeringer av plan

2 Tiltak i verneområder

2.1 Restaurering av slåttemark i Kvænangsbotn

I henhold til Skjøtselsplan for Storslåtta i Kvænangsbotn landskapsvernområde (vedtatt 7.januar 2022) bes det om midler til restaureringstiltak. Tiltaket omfatter i første omgang restaurering år 1 og 2 og årlig skjøtsel fra år 3. Da med slått, hesjing/tørking og utfrakt av høy.

For 2022 bes om midler for restaureringstiltak år 1. Det er da klare forventninger om at hvis prosjektet blir prioritert, så er det signal om det også omfatter en godkjenning for gjennomføring av nødvendige tiltak i årene fremover.

Det er verneområdestyret som er ansvarlig for prosjektet/tiltaket. Hvem som skal forestår den praktiske gjennomføringen er ikke helt avklart. Det må endelig klargjøres formaliteter for tildeling/innkjøp av oppdrag.

Alterantivene er;

- Statskog SF, i kraft av å være grunneier, tilbys oppdraget direkte med hjemmel i naturmangfoldloven §47 (at økonomiske fordeler med skjøtsel skal tilfalle

grunneier/rettighetshaver). Statskog har i e-post av 14. desember meldt at de ønsker å gjennomføre arbeidet.

- Statens naturoppsyn (SNO) gjennomfører tiltaket med egne ansatte eller over tjenesteavtalen med Fjelltjenesten.
- Verneområdestyret kjøper tjenester fra ekstern leverandør etter en ordinær innkjøpsprosess.

Kostnad for restaurering 2022 anslått 165 000,-

2.2 Natursti Kvænangsbotn

Det finnes en eksisterende kultursti i Kvænangsbotn som formidler naturbruk og tradisjonskunnskap på veien inn til Dalstuene. Det er Kvænangen kommune som var ansvarlig for denne i sin tid, trolig på 90-tallet. Nord-Troms museum har planer om å revidere kulturstien.

Verneområdestyret ser dette som mulighet til å utarbeide en natursti i tilknytning. Det vil si med fokus på informasjon om natur- og verneverdier. Det legges opp til å bruke skiltstolper og vippeskilt jmf merkevarestrategien.

Vi legger også opp til at informasjonen på skiltene skal være både på samisk, kvensk, engelsk og norsk. Kostnad til oversetting tas inn.

Kostnad anslått Kr 110 000,-

2.3 Reparasjon bruer og klopper Gearbbet

Verneområdestyret finansierte tre bruer/klopper på stien mot Gearbbethytta i 2017. I 2020 ble det flomskader på disse. Det er behov for rep av bru på stien opp mot Gearbbet. Vi anslår at det er behov for fire dagsverk med arbeid.

Det må avklares om dette kan gjøres over SNO budsjett.

Kostnad anslått Kr 3400,-

2.4 Ny klopp/bru mot Gearbbet

Det er ønske om bygging av bru/klopp der Ruossabakken renner inn i Nordbotnelva. Brua vil være om lag 5 meter lang. Den bygges i samme stil som de øvrige klopper/bruer langs veien.

Kostnad anslått Kr 45 000,-

2.5 Forsterkning av sti/veg mot Dalstuene

Behov or forsterkning av vei på tre lokaliteter. Når det er fuktig i marka slites veien betydelig i sammenheng med tilsyn av reingjerde og annen ferdsel inn til Dalstuene.

Tiltaket gjennomføres enten ved klopping av tre på en lokalitet og kombinasjon av fiberduk, pukk og grus på to andre lokaliteter.

Kostnad anslått Kr 120 000,-

2.6 Arrangement

Arrangement og formidlingsopplegg knyttet til natur og kultur i indre Kvænangen. Spesielt ved Dalstuene i samarbeid med Nord-Troms museum. Det bes om midler til andel av kostnader ved gjennomføring.

Kostnad anslått Kr 25 000,-

2.7 Informasjonstiltak

Formidling gjennom skilting og annet materiell.

Kostnad anslått Kr 30 000,-

2.8 Generelt om gjennomføring av tiltak

Før det kan iverksettes gjennomføring av (bygge) arbeid er det en del oppgaver som skal gjennomføres;

- Gjennomføres innkjøpsprosess etter anskaffelsesregelverket
- Detaljplanlegging og prosjektering
- Formelle avklaringer mot bygningsmyndigheter og andre interessenter.

Under byggeprosess må det være en viss oppfølging av valgte leverandører. Dette er prosjektlederopp-gaver som normalt ligger til verneområdeforvalter.

Det må vurderes løsninger for prosjektledelse som tilpasses tilgjengelig arbeidskapasitet i administrasjonen. Det er behov for å hente inn ekstra ressurser.

2.9 Oppsummering – tiltak i verneområdene 2022

Nr	Kort beskrivelse av tiltak	Samarbeids-aktører	Hvem gjennomfører tiltaket?	Mulig gjennomføring	Andel % VO stvret	Omsøkt best.dialog
1	Restaurering av 7 daa slåttemark. Inkl kjøp av utstyr til slått.	SNO/Fjelltjenesten		2022		kr 165 000
2	Natursti Kvænangsbotn	NT museum, andre	VO styret	2022	100	kr 110 000
3	Reparasjon bruer/klopper	Arbeid to dagsverk		2022		kr 3 400
4	Ny klopp/bru på sti til Gearbbet			2022		kr 45 000
5	Forsterkningstiltak ved sti/veg mot Dalstuene			2022		kr 120 000
6	Arrangement	Nord-Troms museum	Vo-styret	2022		kr 25 000
7	Informasjonstiltak		Vo styret	2022		kr 30 000
						kr 498 400

3 Planer, utredninger og prosesser

Under dette avsnittet omtales arbeid og prosesser som krever ekstra finansiering og/eller som gjøres med eksisterende timeressurser av forvalterne.

3.1 Midler til NiN kartlegging

Mye av fundamentet for bevaringsmål og også annen oppfølging av tilstanden i verneområdene er gode grunnlagsdata – i hovedsak NiN-kartlegging. I tillegg til å be om prioritering gjennom systemet for grunnkartlegging (via Statsforvalteren) ber vi om finansiering av mindre kartleggingsprosjekter over driftsmidler.

Kostnad anslått Kr 100 000,-

3.2 Oversetting av nettsider – «Kvanangsbotn-Navitdalen» - til samisk og kvensk

Som del av tiltaksplan for 2021 ble nettsidene <https://kvanangsbotn-navitdalen.no/> ferdigstilt på norsk. På slutten av året ble de oversatt til engelsk og lansert på begynnelsen av 2022.

I løpet av 2022 er det ønske om å oversette sidene også til samisk og kvensk. Det krever oversetting og teknisk arbeid fra nettsideleverandør.

Kostnad anslått Kr 100 000,-

3.3 Oppfølging av bevaringsmål verneområdene

I henhold til føringer fra 2021 skal det utarbeides bevaringsmål for hvert verneområde som skal legges inn i fagsystemet NatStat og følges opp i årene fremover. Dette arbeidet omfatter en gjennomgang og oppdatering av sårbarhetsvurderinger. Det er laget egen plan for bevaringsmål i Kvænangsbotn og Navitdalen 2022.

Oppfølging gjøres over SNO sitt budsjett og krever ikke særskilte midler.

3.4 Forarbeid – «plan for forsterkning og restaurering av kjørespor i Navitdalen»

Dette arbeidet videreføres fra 2021 da det ikke ble funnet tid til gjennomføring.

Målet er å utarbeide en plan for forsterkning / restaurering av kjørespor fra grensen verneområdet og til Sáivva. Arbeidet gjøres i samarbeid med representanter fra distrikt 35 Fávrossorda og grunneier Statskog.

Det søkes ikke om midler til dette arbeidet men gjennomføres som del av arbeidet til forvalter.

3.5 Bidrag til videreutvikling av innfallsporten

Innfallsporten Sørstraumen bør videreutvikles. Det er tatt initiativ fra flere hold. Det er blant annet en idé for å arbeide for etablering av et informasjonssenter rettet mot publikum med tema reindrift. Hensikten er å formidle relevant informasjon om reindriftsnæringen generelt og spesielt den med tilknytning i Kvænangen. Vi forutsetter at det gjøres i samarbeid mellom både reinbeitedistrikter og andre lokale interessenter. Verneområdestyret bør kunne bidra i arbeidet med disse prosjektene.

Det søkes ikke om midler til dette arbeidet, men gjennomføres som del av arbeidet til forvaltere og styrerepresentanter. Det forventes inn til 10% stilling til dette arbeidet.

3.6 Videreutvikling av nye administrative nettsider for verneområdestyret - oppfølging

I tillegg til innføring av ny publikumsrettet side for verneområdene skal de gamle administrative nettsidene også byttes ut – www.nasjonalparkstyre.no. Det betyr en del arbeid med flytting og re-etablering av data.

Det søkes ikke om midler til dette arbeidet, men gjennomføres som del av arbeidet til forvaltere og styrerepresentanter.

3.7 Skjøtselsprosjektet – tilknyttede tiltak

I sammenheng med skjøtselsprosjektet er det interesse for å knytte til andre tiltak/prosjekter fra andre aktører. Det er foreløpig idéer til tiltak fra NT museum, Kvænangen språksenter. Vi ser også muligheter for samarbeid med skole, kommune og andre lokale aktører. Disse tiltakene vil bli jobbet mer med i løpet av 2022.

3.8 Videre oppfølging av prosjekter fra 2021

Følgende prosjekter/tiltak er finansiert i 2021, men hvor gjennomføring dras med over i 2022.

Skilting Innfallsport Sørstraumen. Skilte ble produsert og designet i 2021. Montering vil gjøres i løpet av vår/sommer 2022.

Bildeprosjekt. Det ble sent i 2020 inngått samarbeid med Visit Lyngenfjord i et bildeprosjekt. Det er gjort avtale med profesjonell fotograf som skal bruke store deler av 2022 på fotografering i regionen. Det vil også fremskaffes filmmateriale som skal redigeres sammen til 3-4 korte filmer med fokus på hvordan vi ønsker at besøkende skal bruke områdene, og hvilke hensyn vi ønsker de skal ta.

Videreutvikling av informasjonsskjerm. Verneområdestyret fikk etablert en digital informasjonsskjerm i 2012-2013 sammen med andre verneområdestyrer i Troms. Det er nå behov for videreutvikling av denne løsningen slik at den er oppdatert til dagens standard. Dette arbeidet gjøres i samarbeid med Halti nasjonalparksenter og Reisa nasjonalpark.

4 Driftsutgifter

Erfaringstall viser at drift av styre har en ramme på Kr 45 000,- pr møte. Kostnad varierer med om alle fem har anledning å møte, hvor lang reisevei, om medlemmene er selvstendig næringsdrivende eller ansatt og om det fremmes krav om tapt arbeidsfortjeneste. Det legges til grunn fire ordinære møter a 6 timer og 3 timer forberedelse og ett møte/befaring lunsj/lunsj.

Driftsutgifter for rådgivende utvalg har vært lav. Det har vært få som møter, og stort sett lokale som har lave kostnader til reise.

4.1 Oppsummering utgifter til prosesser, drift og plan

Forslag budsjett lokal forvaltning Kvænangsbotn Ivo og Navitdalen Ivo - 2022			
	Søknad	Merknad - Begrunnelse	Bevilgninger
Driftsutgifter styre ordinære møter	kr 225 000	5 ordinære møter, lokal befarung.	
Annet møte/befaring/ inkl ekstra reiseutgifter	kr 45 000	Konferanse Trondheim	
Driftsutgifter rådgivende utvalg	kr 10 000	2 ordinære møter. Dekning av reise og møteknader	
Sum Driftsutgifter	kr 280 000		
Midler til Nin kartlegging	kr 100 000		
Midler til oversetting av nettsider	kr 100 000		
Sum plan og utredning	kr 200 000		
Total SUM	kr 480 000		

5 Personalressurs SNO

Dette er styrets innspill til SNO med ønsker til timeressurs i 2022. Dette er arbeid som i hovedsak utføres av Fjelltjenesten gjennom den avtalen som foreligger mellom SNO og Statskog/Fjelltjenesten.

Endelig plan vil bli avklart etter bevilgning foreligger og det er gjennomført et møte nr 2 med SNO.

2022					
Forvaltningsmyndighet					
Verneområdestyret for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder					
Verneområde/Tema	Prioritering	Beskrivelse av oppdrag og metode	Forankring i planverktøy	Rapportering (Verneområdelogg, Artsobs, Natstat).	Merknad
Verneområde/Tilrettelegging					
Reparasjon av bru/klopp på sti til Gearbbet		Se tiltaksplan		Verneområdelogg	
Verneområde/Skjøtsel					
Restaureringsprosjekt Dalstuene		Se skjøtelsesplan	Skjøtelsesplan	Verneområdelogg	
Verneområde/Bevaringsmål					
Skjøtsel Dalstuene				NatReg	
Slitasje Navitdalen				NatReg	
Verneområde/Tilsyn og kontroll					
Verneskiilt 6 lokaliteter	1	Montere verneskiilt ved viktige grensepunkter.		Verneområdelogg	
Besøkstillinger				Verneområdelogg	

Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder

Totalt omfatter vernet 104,4 km² i Kvænangsbotn og 187,7 km² i Navitdalen, begge områdene ligger i sin helhet i Kvænangen kommune i Troms.

Verneformålet er bl.a. å ta vare på natur- og kulturlandskap med variert og særpreget skog-, fjell og vassdragsnatur som skaper identitet for kvensk og samisk kultur.

Verneformålet i Kvænangsbotn og Navitdalen omfatter også å ta vare på særpreget flora og fauna. Begge landskapsvernområdene inneholder mange ulike natur- og vegetasjonstyper, hvorav noen er regionalt sjeldne. Det er funnet flere rødlistearter både av dyr og planter i begge områdene.

Vernet er også til for å bevare mulighet for friluftsliv og ta vare på spor av tidligere tiders bruk av og i områdene.

Kontaktinformasjon Kvænangsbotn og Navitdalen Vo styre

Telefon: +47 77642221
E-post: kvanangsbotnognavit.lvo@fylkesmannen.no
Nett: www.nasjonalparkstyre.no
Post: Co/ Fylkesmannen i Troms, PB 6105, 9291 Tromsø

Besøksadresse: Hovedveien 2, 9151 Storslett
Og/eller
Kvænangen næringsbygg/Årres,
Sørstraumen

Arkivsaksnr: 2021/11397-1

Saksbehandler: Rune Benonisen

Dato: 28.12.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Navitdalen og Kvænangsbotn verneområdestyre	32/22	07.01.2022

Bevaringsmål for Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder

Vedlegg:

- 1 Bevaringsmål-forslag-7jan22-
- 2 Bevaringsmål Kvænangsbotn og Navitdalen Ivo-notat

Forvalters innstilling

Verneområdestyret vedtar etablering av to bevaringsmål for Kvænangsbotn og ett for Navitdalen i NatStat.

Storslåtta – ønskede arter.
Storslåtta – gjengroingsarter
Navitdalen – slitasje på ferdselsvei

Forvalter gis mandat til å detaljere bevaringsmålkene og oppfølging i tråd med de tekniske kravene i NatStat og faglige innspill fra Miljødirektoratet.

Saksopplysninger

Miljødirektoratet ga i sammenheng med bestillingsdialogen for 2021 føringer om at alle verneområdestyrene skal etablere bevaringsmål for sine verneområder i løpet av 2021.

Kvænangsbotn og Navitdalen verneområdestyre drøftet mulige bevaringsmål ut fra et notat lagt fram på møte den 22. november. Styret vedtok at forvalteren skulle arbeide videre med disse målene og avklare detaljer.

Det fremlagte notatet ble drøftet med Miljødirektoratet og Statens naturoppsyn (SNO).

Vurdering

Basert på drøfting i styret og innspillinger fra Miljødirektoratet og SNO anbefales at det etableres tre bevaringsmål i første omgang.

Kvænangsbotn

Storslåtta – ønskede arter. Gjennom restaurering og skjøtsel vil vi over tid øke bestanden av «slåttemarksarter». Vi følger spesielt opp småengkall, engsoleie, ryllik, fjelltimotei, fjellgulaks, ballblom, kvitbladtistel, skogstorkenebb og engsyre. Tilbakeføre en del av Storslåtta slik at den får høy kvalitet gjennom god og varig skjøtsel. Dette skal gi grunnlag for bevaring og utvikling av naturverdi og naturmangfoldet i en slik slåttemark og gjenreisning av slåttemark i skog som landskapselement som vitner om tidligere tiders bruk av området.

Storslåtta – gjengroingsarter

Redusere bestanden av gjengroingsarter og typisk skogsarter som einer og bjørk og lyngvekster. Vi følger spesielt opp bjørk, einer og blåbærlyng.

Navitdalen

Navitdalen – slitasje på ferdselsvei. Redusere omfang av slitasje på ferdselsvei.

Ferdselsvei til Saiva mellom (elva) og Navitgammen skal bestå av ett hovedspor med total bredde inn til 4 meter.

Bevaringsmål Kvænangsbotn og Navitdalen – forslag pr 7. januar 2022

Storslåtta – ønskede arter					
Bevaringsmål:					
	<p>Gjennom restaurering og skjøtsel vil vi over tid øke bestanden av «slåttemarksarter» . Vi følger spesielt opp småengkall, engsoleie, ryllik, fjelltimotei, fjellgulaks, ballblom, kvitbladtistel, skogstorkenebb og engsyre.</p> <p>Tilbakeføre en del av Storslåtta slik at den får høy kvalitet gjennom god og varig skjøtsel. Dette skal gi grunnlag for bevaring og utvikling av naturverdi og naturmangfoldet i en slik slåttemark og gjenreisning av slåttemark i skog som landskapselement som vitner om tidligere tiders bruk av området.</p>				
Tilstandsvariabel:	PRRA Regionalt viktig art				
Arter:					
	<p>småengkall, engsoleie, ryllik, fjelltimotei, fjellgulaks, ballblom, kvitbladtistel, skogstorkenebb og engsyre. (hvilke arter og hvor mange må avklares nærmere).</p>				
Enhet	1/100				
Oppstartsår	2022				
Målsetting	God				
			Tilstandsklasse	Fra	Til
PRRA_0	0 Ingen regionalt viktige arter.		Dårlig	0	0
PRRA_1	<1/16 Regionalt viktige arter forekommer		Dårlig	0,01	0,06
PRRA_2	1/16 - 1/2 Regionalt viktige arter forekommer vanlig.		Middels	0,07	0,5
PRRA_3	>1/2 Regionalt viktige arter forekommer hyppig		God	0,51	1
Overvåkning	<p>Det settes en linje fra hjørnet av Dalstuene i nord-østlig retning 100 meter til stolpe. Langs linja settes prøvefelt hver 30 meter. Det legges ut rutenett 100cmx100cm (armeringsmatte) på hver side av linja. Det telles forekomst av ønskede arter i hver rute. Totalt 10 +10 ruter 3 ganger. I alt 60 ruter.</p> <p>Gitt at man leter etter 5 arter og at det registreres hhv 2,4,5,0,0,0,0,0,0 på en prøveflate (10 ruter) blir gjennomsnittet 1,1 for prøveflata og $1,1/60=0,018$=Tilstandsklasse dårlig.</p>				

Storslåtta – gjengroingsarter					
Bevaringsmål:					
	<p>Redusere bestanden av gjengroingsarter og typisk skogsarter som einer og bjørk og lyngvekster. Vi følger spesielt opp bjørk, einer og blåbærlyng.</p> <p>Tilbakeføre en del av Storslåtta slik at den får høy kvalitet gjennom god og varig skjøtsel. Dette skal gi grunnlag for bevaring og utvikling av naturverdi og naturmangfoldet i en slik slåttemark og gjenreisning av slåttemark i skog som landskapselement som vitner om tidligere tiders bruk av området.</p>				
Tilstandsvariabel:	7RA-SJ Rask suksisjon/Rask gjenvekstsuksisjon i semi naturlig jordbruksmark inkludert våteng.				
Arter:					
	bjørk, einer og blåbærlyng (hvilke arter og hvor mange må avklares nærmere).				
Enhet	1/100				
Oppstartsår	2022				
Målsetting	God				
			Tilstandsklasse	Fra	Til
	7RA-SJ_4 Sein gjenvekst-suksesjonsfase		Dårlig	0,5	1
	7RA-SJ_3 Tidlig gjenvekst-suksesjonsfase		Dårlig	0,40	0,49
	7RA-SJ_2 Brakkleggingsfase		Middels	0,20	0,39
	7RA-SJ_1 Intakt semi-naturlig mark		God	0,00	0,19
Overvåkning					
	<p>Det settes en linje fra hjørnet av Dalstuene i nord-østlig retning 100 meter til stolpe. Langs linja settes prøvefelt hver 10 meter i alt. Det legges ut rutenett 5x2 meter på hver av sidene av linja.</p> <p>Ved hver post registreres forekomst i JA=1 eller NEI=0. Gitt at man bare registrer 1 og 0, vil sluttresultat av overvåkingen være forekomstandel, dvs. en hundredelsverdi av totalt antall poster (eks forekomst i 6 av 20 poster gir tallet 0,30).</p>				

Navitdalen – slitasje på ferdselsvei					
Bevaringsmål:					
	<p>Redusere omfang av slitasje på ferdselsvei.</p> <p>Ferdselsvei til Saiva mellom (elva) og Navitgammen skal bestå av ett hovedspor med total bredde inn til 4 meter.</p>				
Tilstandsvariabel:	Spør etter slitasje og slitasjebetinget erosjon				
Arter:					
Enhet	1/100				
Oppstartsår	2022				
Målsetting	God				
			Tilstandsklasse	Fra	Til
	7SE_3 >1/2 Sterk slitasje		Dårlig	0,75	1
	7SE_2 1/16 - 1/2 Betydelig slitasje		Dårlig	0,5	0,74
	7SE_1 <1/16 Liten slitasje		Middels	0,25	0,49
	7SE_0 0 Ubetydelig slitasje		God	0,0	0,24
Overvåkning					
	<p>Det settes en linje med start 600m fra Hirvasselva og 2km sørover. Det settes 8 målepunkter/poster langs linja. Hvis det er to paralelle spor med lang avstand legges et eget parallelt sekundært målepunkt og spor 2 legges til spor 1 i målepunktet.</p> <p>Ved hver post registreres bredde av vei fra/til intakt vegetasjon på hver side. Hvert målepunkt registreres om bredde er over 4 meter i JA=1 eller NEI=0. Gitt at man bare registrer 1 og 0, vil sluttresultat av overvåkingen være forekomstandel, dvs. en hundredelsverdi av totalt antall poster (eks forekomst i 6 av 7 poster gir tallet 0,85).</p>				

Bevaringsmål i Kvænangsbotn og Navitdalen

Innhold

Innledning	1
Bevaringsmål i korte trekk	2
Etablering av bevaringsmålene	2
I Kvænangsbotn landskapsvernområde	3
Navitdalen landskapsvernområde	6
Kilder	7
VEDLEGG	8
Oversikt over tilstandsvariabler for bevaringsmålene	8
ENDRINGER SLITASJE LANGS FERDELSVEI	10

Dette notatet tar for seg bakgrunn og forslag til bevaringsmål i Kvænangen og Navitdalen landskapsvernområde. Verneområdestyret behandler saken i møte 22.november 2021 og sender notatet på høring. Endelig godkjenning forventes gjort første kvartal 2022.

Innledning

Verneområdene i Kvænangen er opprettet for å bevare landskapet, naturverdier og kulturverdiene som er knyttet til dette. Likevel endres også vernet natur. Mange endringer er naturlige, mens andre forårsakes, direkte eller indirekte, av menneskelig aktivitet. Det kan f.eks. være fremmede arter som endrer det opprinnelige naturmangfoldet, inngrep som fører til tørrlegging eller gjengroing, eller ny naturbruk som endrer vegetasjon og artssammensetning.

I fagsystemet NatStat kan forvaltningsmyndigheten sette konkrete bevaringsmål for ønsket naturtilstand på lokaliteter i verneområde. Dette kalles bevaringsmål. De målene som settes kan overvåkes og fungere som en dokumentasjon på endringer over tid. Resultatet av overvåkningen fastslår om naturtilstanden er god, middels eller dårlig, og om bevaringsmålet dermed er nådd. Innsynsløsning til NatStat gir oversikt over antall bevaringsmål, målt tilstand, og hvilke påvirkningsfaktorer som følges opp av forvaltningsmyndigheten.

Miljødirektoratet har oppfordret statsforvaltere, verneområdestyrer og nasjonalparkstyrer til å etablere bevaringsmål for ønsket naturtilstand i sine verneområder, der det er behov for en slik tilstandsovervåking.

Forslag 3. desember 2021

Hele hensikten er at tilstanden dokumenteres og at det eventuelt settes inn tiltak der det er nødvendig for å opprettholde eller oppnå en bra tilstand.

Det er da også slik at midlene på posten «tiltak i verneområder» sannsynligvis vil bli kanalisert inn mot å bedre tilstanden i verneområdene. Bevaringsmålene bør derfor knyttes til en tilstandsvariabel som det trengs å gjøre noe med, og som gir midler til selve tiltak og oppfølging.

Bevaringsmål i korte trekk

Gjennom etablering av bevaringsmål settes et konkret mål for hvilken tilstand vi ønsker å opprettholde eller oppnå i verneområdet. Det omfatter også en metodikk for måling/overvåkning av tilstanden for det enkelte objekt.

Et bevaringsmål er alltid knyttet til et **overvåkningsobjekt** eller et geografisk avgrenset naturområde. Overvåkningen er alltid **knyttet til en tilstandsvariabel** eller tema. Det er også en **overvåkningsmetode** som angir hvordan det skal måles og til slutt en **vurdering av tilstand** fra god til dårlig.

For verneområdene er det definert hvilke tilstandsvariabler som kan benyttes. Det er ikke mulig å sette variabler som ikke er på lista. De vi kan bruke er Forsøpling, Fremmede arter, gjengroing av oppgitte naturtyper, Slitasje, Tresjiktsdekning, Fysiske inngrep og Regionalt viktige art.

Se full oversikt vedlegg 1.

Etablering av bevaringsmålene

Når det settes bevaringsmål bør knyttes til en eller flere forvaltningsutfordringer som er avdekket eller som er tema hvor det er viktig å følge opp tilstanden. Og må naturligvis henge sammen med verneformålet.

I begge områdene er det flere muligheter for etablering av bevaringsmål. Her omtaler vi hvor relevant de enkelte målområdene er.

Bevaringsmål tema	Kvænangsbotn	Navitdalen
Forsøpling	Ikke registrert som en stor problemstilling. Kan være relevant for å følge med tilstand rundt rasteplasser/hytter.	Ikke registrert som en stor problemstilling. Kan være relevant for å følge med tilstand rundt rasteplasser/hytter.
Fremmede arter	Ikke registrert som en problemstilling for plantearter. Mink meldt inn som utfordring langs vassdraget.	Ikke registrert som en problemstilling for plantearter eller dyrearter.
Gjengroing av oppgitt naturtype	Registrert som en utfordring på gamle slåtteenger (semi naturlig eng) i Kvænangsdalen.	Ikke registrert som en problemstilling.
Spor etter slitasje og slitasjebetinget erosjon	Registrert som en utfordring på lokaliteter langs etablerte ferdselsveier.	Registrert som en utfordring på lokaliteter langs ferdselsveier.

Forslag 3. desember 2021

Treskiktdekning	Kan knyttes til gjengroing av naturtyper.	:
Fysiske inngrep	Området er vernet mot fysiske inngrep som endrer landskapet. Det er begrenset med fysiske inngrep i områdene, men forventes ikke omfattende endringer.	Området er vernet mot fysiske inngrep som endrer landskapet. Det er begrenset med fysiske inngrep i områdene, men forventes ikke omfattende endringer.
Tilstedeværelse av art (regionalt viktig art)	Knyttes til overvåkning av slåttemark.	

I Kvænangsbotn landskapsvernområde

I Kvænangsbotn landskapsvernområder anses det som mest relevant å knytte bevaringsmål til to hovedtema - fremmede arter og gjengroing av naturtype.

Målet med **fremmede arter** knytter vi Mink (*Neovison vison*) som er etterkommere av dyr rømt eller sluppet ut fra pelsfarmer. De er naturlig utbredt i Nord-Amerika. I artsdatabanken står det; «*Mink lever overveiende av fisk. Næringsvalget varierer imidlertid både med årstid og geografisk beliggenhet, og er avhengig av byttedyrtilgang. I Norge tar mink en god del fugl om sommeren, først og fremst kolonihekkende sjøfugl som måker, teist og ærfugl. I tillegg spiser den egg og unger. Krepser og små pattedyr er også en del av menyen. I smågnagerår kan mink ernære seg nesten utelukkende av mus, når vann og vassdrag er tilfrosset*».

Miljødirektoratet og SNO har utarbeidet en [handlingsplan](#) hvor det slås fast at Mink er hovedårsak til tilbakegang av hekkebestander av ulike fuglearter og at de kan representere et ekstra press på sårbare laksebestander ved at de kan ta betydelige mengder laksesmolt (handlingsplanens s.10).

Spor etter slitasje og slitasjebetinget erosjon kan også være relevant i Kvænangsbotn. Både ved rasteplasser, langs veien til Dalstuene og langs kjørespor ved sperregjerde og opp mot Gearbbet. Vi vurderer at bevaringsmål om dette i Kvænangsbotn kan vurderes ved en revisjon. Dette siden vi har andre mål som skal følges opp.

Dette målet henger sammen med verneforskriftens pkt om «ta vare på særpreget flora og fauna»

Tilstandsvariabel	Bevaringsmål	Frekvens	Overvåkningsgeometri	Metode	Tilstand
7FA Fremmedart sinnslag	Forekomst av Mink skal være så liten som mulig langs Kvænangselva.	Hvert år	Poster langs linje: Ved 1/0 registrering blir resultatet en hundredelsverd i av totalt antall poster.	Registrering forekomst (1) eller ikke forekomst (0). Det velges ut 5 faste steder langs elvebredden der det er lett å finnes	God = Få/ingen. Dårlig= Mange poster med fremmede arter.

Forslag 3.desember 2021

				spor etter mink. Ferske spor på en lokasjon er en mink.	
--	--	--	--	---	--

Gjengroing av oppgitte naturtyper- omfatter særlig slåttemarka ved Dalstuene (på nin fagspråket – «T32 Semi naturlig eng»). Den lokaliteten er kommet langt i gjengroingsfasen. Det vil bli laget en skjøtselsplan som beskriver restaureringsarbeidet og deretter det løpende arbeidet med skjøtsel. Bevaringsmålet vil gi et mål for tilstanden på lokaliteten.

Utfyllende mål kan knyttes til **tilstedeværelse av en eller flere arter i en naturtype**. Altså at en ser etter de artene som en ønsker å fremme gjennom tiltak med slått og restaurering.

Alternativt eller i tillegg foreslås et bevaringsmål knyttet til **andel av marka som er dekket av trekroner**. Det vil gi et utfyllende bilde av skogslåttens tilstand. Den benyttes ikke her

Bevaringsmålene for Kvænangsbotn henger sammen med både å ta vare på særpreget flora og fauna og om å bevare landskapselementer og kulturminner som vitner om samisk reindrift og sjøsamisk og kvensk bruk av området.

Storslåtta – ønskede arter					
Bevaringsmål:					
	Gjennom restaurering og skjøtsel vil vi over tid øke bestanden av «slåttemarksarter». Vi følger spesielt opp småengkall, engsoleie, ryllik, fjelltimotei, fjellgulaks, ballblom, kvitbladtistel, skogstorkenebb og engsyre. Tilbakeføre en del av Storslåtta slik at den får høy kvalitet gjennom god og varig skjøtsel. Dette skal gi grunnlag for bevaring og utvikling av naturverdi og naturmangfoldet i en slik slåttemark og gjenreisning av slåttemark i skog som landskapselement som vitner om tidligere tiders bruk av området.				
Tilstandsvariabel:	PRRA Regionalt viktig art				
Arter:					
	småengkall, engsoleie, ryllik, fjelltimotei, fjellgulaks, ballblom, kvitbladtistel, skogstorkenebb og engsyre. (hvilke arter og hvor mange må avklares nærmere).				
Enhet	1/100				
Oppstartsår	2022				
Målsetting	God				
			Tilstandsklasse	Fra	Til
PRRA_0 0 Ingen regionalt viktige arter.			Dårlig	0	0

Forslag 3.desember 2021

PRRA_1 <1/16 Regionalt viktige arter forekommer	Dårlig	0,01	0,06
PRRA_2 1/16 - 1/2 Regionalt viktige arter forekommer vanlig.	Middels	0,07	0,5
PRRA_3 >1/2 Regionalt viktige arter forekommer hyppig	God	0,51	1
Overvåkning			
<p>Det settes en linje fra hjørnet av Dalstuene i nord-østlig retning 100 meter til stolpe. Langs linja settes prøvefelt hver 30 meter. Det legges ut rutenett 100cmx100cm (armeringsmatte) på hver side av linja. Det telles forekomst av ønskede arter i hver rute. Totalt 10 +10 ruter 3 ganger. I alt 60 ruter.</p> <p>Gitt at man leter etter 5 arter og at det registreres hhv 2,4,5,0,0,0,0,0,0,0 på en prøveflate (10 ruter) blir gjennomsnittet 1,1 for prøveflata og $1,1/60=0,018$=Tilstandsklasse dårlig.</p>			

Storslåtta – gjengroingsarter					
Bevaringsmål:					
<p>Redusere bestanden av gjengroingsarter og typisk skogsarter som einer og bjørk og lyngvekster. Vi følger spesielt opp bjørk, einer og blåbærlyng.</p> <p>Tilbakeføre en del av Storslåtta slik at den får høy kvalitet gjennom god og varig skjøtsel. Dette skal gi grunnlag for bevaring og utvikling av naturverdi og naturmangfoldet i en slik slåttemark og gjenreisning av slåttemark i skog som landskapselement som vitner om tidligere tiders bruk av området.</p>					
Tilstandsvariabel:	7RA-SJ Rask suksisjon/Rask gjenvekstsuksisjon i semi naturlig jordbruksmark inkludert våteng.				
Arter:	bjørk, einer og blåbærlyng (hvilke arter og hvor mange må avklares nærmere).				
Enhet	1/100				
Oppstartsår	2022				
Målsetting	God				
			Tilstandsklasse	Fra	Til
7RA-SJ_4 Sein gjenvekst-suksesjonsfase		Dårlig	0,5		1
7RA-SJ_3 Tidlig gjenvekst-suksesjonsfase		Dårlig	0,40		0,49
7RA-SJ_2 Brakkleggingsfase		Middels	0,20		0,39
7RA-SJ_1 Intakt semi-naturlig mark		God	0,00		0,19
Overvåkning					

Forslag 3.desember 2021

	<p>Det settes en linje fra hjørnet av Dalstuene i nord-østlig retning 100 meter til stolpe. Langs linja settes prøvefelt hver 10 meter i alt. Det legges ut rutenett 5x2 meter på hver av sidene av linja.</p> <p>Ved hver post registreres forekomst i JA=1 eller NEI=0. Gitt at man bare registrer 1 og 0, vil sluttresultat av overvåkingen være forekomstandel, dvs. en hundredelsverdi av totalt antall poster (eks forekomst i 6 av 20 poster gir tallet 0,30).</p>
--	---

Navitdalen landskapsvernområde

For Navitdalen er store deler av området lite berørt av aktivitet. Men sentrale deler har jo stor reindriftsaktivitet. Det er aktivitet som det er tatt høyde for i verneforskriften. Det store og åpne naturlandskapet er til en viss grad slik det er fordi rein og beiting har satt sitt preg på skogen og naturtypene.

Langs hovedveien opp til Saiva er det til dels stor slitasje og erosjon. Selv om ferdselen som foregår er både lovlig og uungåelig så viser utviklingen fra 1994 – 2020 at det har vært en negativ utvikling med betydelig mer slitasje på lokaliteter langs ferdselsveiene (se bilder i vedlegg). Det er i hovedsak flere traséer som brukes og at det samlede arealet hvor vegetasjonen er slitt bort blir stadig større.

For å følge denne utviklingen kan vi benytte **spor etter slitasje og slitasjebetinget erosjon**. Det må vurderes om dette målet skal knyttes til et prosjekt hvor hovedtrasé langs ferdselsveien først tilrettelegges og revegeteres og deretter at tilstanden følges opp.

Bevaringsmålet knyttes til hovedformålet med vernet – bevare et natur- og kulturlandskap (....) som er lite berørt av tekniske inngrep (....).

Navitdalen – slitasje på ferdselsvei					
Bevaringsmål:					
	<p>Redusere omfang av slitasje på ferdselsvei.</p> <p>Ferdselsvei til Saiva mellom (elva) og Navitgammen skal bestå av ett hovedspor med total bredde inn til 4 meter.</p>				
Tilstandsvariabel:	Spor etter slitasje og slitasjebetinget erosjon				
Arter:					
Enhet	1/100				
Oppstartsår	2022				
Målsetting	God				
			Tilstandsklasse	Fra	Til
7SE_3 >1/2 Sterk slitasje			Dårlig	0,75	1

Forslag 3.desember 2021

7SE_2 1/16 - 1/2 Betydelig slitasje	Dårlig	0,5	0,74
7SE_1 <1/16 Liten slitasje	Middels	0,25	0,49
7SE_0 0 Ubetydelig slitasje	God	0,0	0,24
Overvåkning			
	<p>Det settes en linje med start 600m fra Hirvasselva og 2km sørover. Det settes 8 målepunkter/poster langs linja. Hvis det er to parallelle spor med lang avstand legges et eget parallelt sekundært målepunkt og spor 2 legges til spor 1 i målepunktet.</p> <p>Ved hver post registreres bredde av vei fra/til intakt vegetasjon på hver side. Hvert målepunkt registreres om bredde er over 4 meter i JA=1 eller NEI=0. Gitt at man bare registrer 1 og 0, vil sluttresultat av overvåkingen være forekomstandel, dvs. en hundredelsverdi av totalt antall poster (eks forekomst i 6 av 7 poster gir tallet 0,85).</p>		

Kilder

Veilederen - https://natstat.miljodirektoratet.no/Brukerveiledning_NatStat.pdf

Artsdatabanken -

https://www.artsdatabanken.no/Pages/235273/Spor_etter_slitasje_og_slitasjebetinget

Norge i Bilder

Forslag 3.desember 2021

VEDLEGG

Oversikt over tilstandsvariabler for bevaringsmålene

" Populærbeskrivelse"	Tilstandsvariabler
Forsøpling	5XG–SM Menneskeskapte objekter -Små objekter
Fremmede arter	7FA Fremmedartsinnslag
Gjengroing av oppgitte naturtyper - seminaturlig eng, strandeng, semi naturlig våteng, kystlynghei	7RA-SJ Rask suksesjon i: -T32 Semi-naturlig eng, -T33 Semi-naturlig strandeng, -T34 Kystlynghei, -V10 Semi-naturlig våteng
Slitasje	7SE Spor etter slitasje
Andel av marka som dekkes av trekroner	1AG-A-0 Tresjiktsdekning
"Punkt"- inngrep med begrenset utstrekning (små inngrep)	PRFI Fysiske inngrep
Tilstedeværelsen av flere arter i en naturtype.	PRRA Regionalt viktige art
Gjengroing av semi naturlig myr	7RA-SM Rask suksesjon i: -V9 Semi-naturlig myr
Gjengroing av oppgitt naturtype	7RA-BH rask suksesjon i: -T31 Boreal hei
Grøfting: -restaureringseffekt	7GR–GI Grøftingsintensitet
Grøfting -påvirkning	7GR-EG Endringsgjeld
Vassdragsregulering -virkning på land-natur	7VR-EG Endringsgjeld i landsystemer
Menneskebettinget tilførsel av nitrogen og fosfor til vann/jord/luft	7EU Eutrofiering
Jordbrukets påvirkning på naturen	7JB-BA Jord-bruk Aktuell bruksintensitet *Se kap 15 (kjente feil og mangler)

Forslag 3.desember 2021

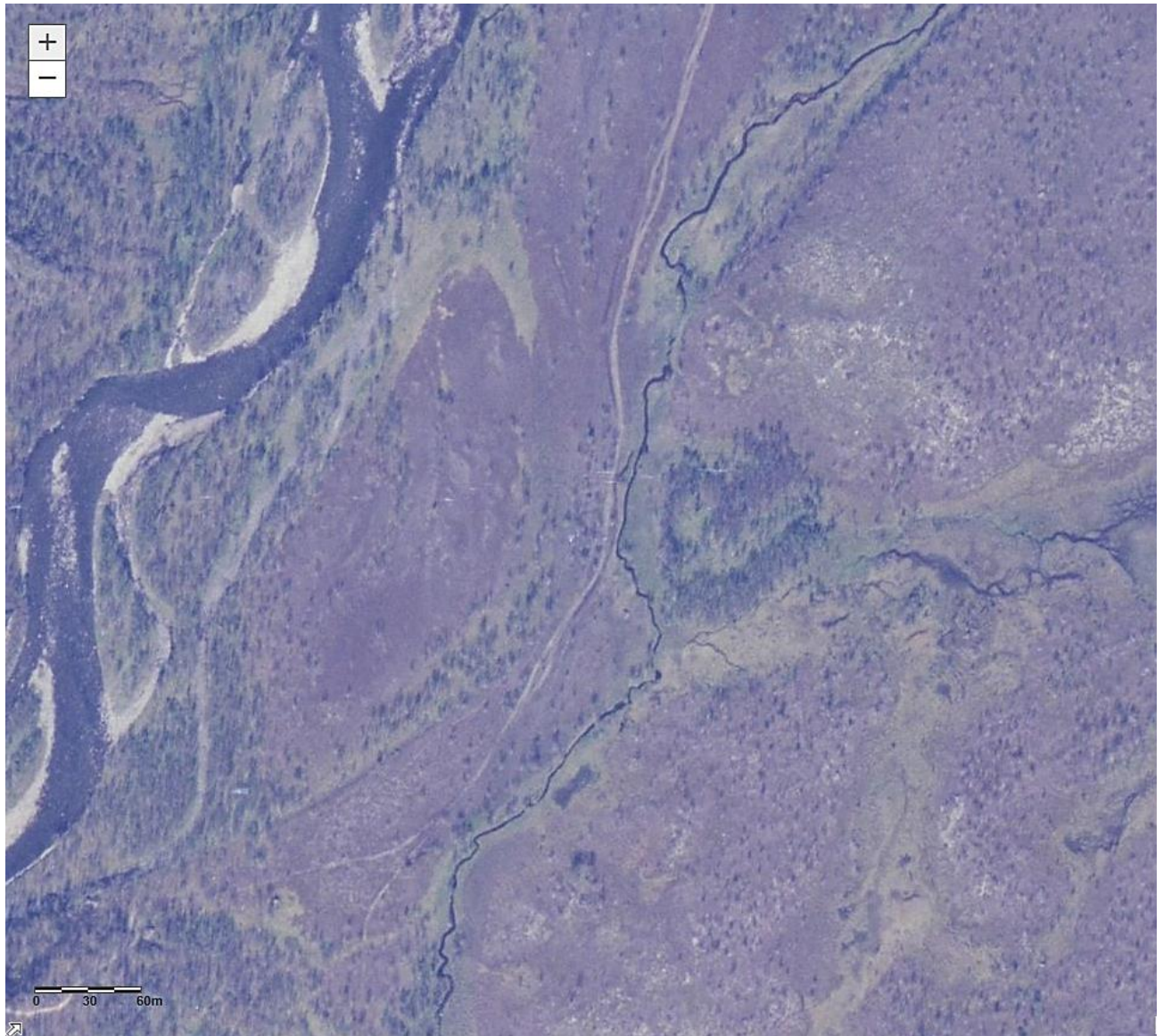
Husdyras påvirkning på vegetasjon	7JB-BT Jord-bruk Beitetrykk *Se kap 15 (kjente feil og mangler)
Hjemlige arter som fortrenger arter som er -viktige [for verneformålet]	PRPA Problemarter
Forekomst av EN enkelt art som er -viktig for vernet -indikator for en utforming/tilstand.	PRIA Indikatorart
Antall passeringer ved et eller flere punkt	<i>PRFT Ferdselstelling</i>
Andel "uønsket" natur i en "ønsket" naturtype.	PRAR Areal

Forslag 3. desember 2021

ENDRINGER SLITASJE LANGS FERDSLSVEI

Figur 1-Flybilder Norge i bilder fra 1994

Figur 2- Flybilder Norge i bilder fra 2006

Figur 3- Flybilder Norge i bilder fra 2012

Forslag 3.desemester 2021

Figur 4- Flybilder Norge i bilder fra 2020

Arkivsaksnr: 2021/11398-1

Saksbehandler: Rune Benonisen

Dato: 28.12.2021

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Navitdalen og Kvænangsbotn verneområdestyre	33/22	07.01.2022

Skjøtselsplan for Storslåtta i Kvænangsbotn Ivo - versjon 7jan22

Vedlegg:

- 1 Skjøtselsplan_Storslåtta_KvænansbotnLVO-ver7jan22

Forvalters innstilling

Verneområdestyret godkjenner Skjøtselsplan for Storslåtta-versjon 7.januar 2022. Planen legges til grunn for søknad om finansiering.

Saksopplysninger

Kvænangsbotn landskapsvernområde har som overordnet formål å ta vare på natur- og kulturlandskapet i dalføret som har variert og særpreget skog-, fjell- og vassdragsnatur. Videre blant annet å ta vare på særpreget flora og fauna og landskapselement og kulturminner som vitner om samisk reindrift og sjøsamisk og kvensk bruk av området (jmf verneforskriftens §1).

Området ble vedtatt vernet i 18.02.2011 og har en egen verneforskrift som gir regler for bruk og vern av området. Det er vedtatt en forvaltningsplan for området i 2021 og det er vedtatt en besøksforvaltningsstrategi fra 2020.

1.1 Betydningen av slåttemarker

Det finnes et betydelig faggrunnlag knyttet til betydningen av slåttemarker. Allerede i 2009 ble det utarbeidet en handlingsplan for slåttemarker av Miljødirektoratet.

Ei slåtteeing har blitt til gjennom et langt samspill mellom menneske og natur. For at ei blomstereng skal bli artsrik må nemlig mennesker skjømte den år etter år i generasjoner. Gjennom århundrer bakover i tid var slåttemarkene en av de vanligste landskapstypene i Norge - de fantes overalt. En slo innmarka,

dessuten store arealer i utmarka. Høyet brukte en til fôr gjennom en lang vinter. Fra 1950-tallet av kom nye drifts- og dyrkingsmetoder, samtidig som bruken av kunstgjødsel økte. De mest lettdrevne innmarksarealene ble omgjort til produktive grasdominerte kulturenger som ga mye fôr. Det førte til at den tradisjonelle slåttemarka tapte terreng på to fronter: En slutta både med slått i utmarka, og på de mest tungdrevne innmarksarealene. Med dette forsvant også det meste av slåtteenogene og mangfoldet i dem.

Naturmangfoldloven har som mål at vi tar vare på mangfoldet av naturtyper innenfor deres naturlige utbredelsesområde, med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtypen. Vi er altså pålagt å sørge for at vi har slåttemark over hele landet og i et slikt omfang at de fungerer som økosystem. Slåtteenogene er et stykke levende kulturhistorie. Med stor artsrikdom er de også en levende samling av verdifulle gener.

I «forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldsloven» er slåttemarker som er kategorisert som svært viktig eller viktig (hhv A og B lokaliteter) av Miljødirektoratet, definert som utvalgt naturtyper og som har et generelt vern.

Lokaliteten som er undersøkt i Kvænangen har varierende kvalitet. Det meste av arealet er vurdert til å ha lav kvalitet, det er noen felt som har moderat kvalitet og det er et område nærmest Dalstuene som vurderes som høy kvalitet. Dette området med høy kvalitet og moderat kvalitet ønsker vi å restaurere.

Skjøtselsplanen er et tillegg til forvaltningsplanen for Kvænangsbotn, og skal beskrive konkret hvilke tiltak som kan gjøres for å restaurere og videre skjømte en del av en gammel slåttemark i Kvænangsdalen.

Dette er et tiltak som forvaltningsmyndigheten for Kvænangsbotn landskapsvernområde har vedtatt gjennomført som del av den langsiktige tiltaksplanen.

Som et ledd i prosessen med dette tallet ble det 2018/2019 utarbeidet en rapport som skulle beskrive mulighet for skjømte (Ecofact 2019). Rapporten tok for seg kun en av slåttenene, nemlig Storslåtta, som ligger ca 7km fra Fylkesveien.

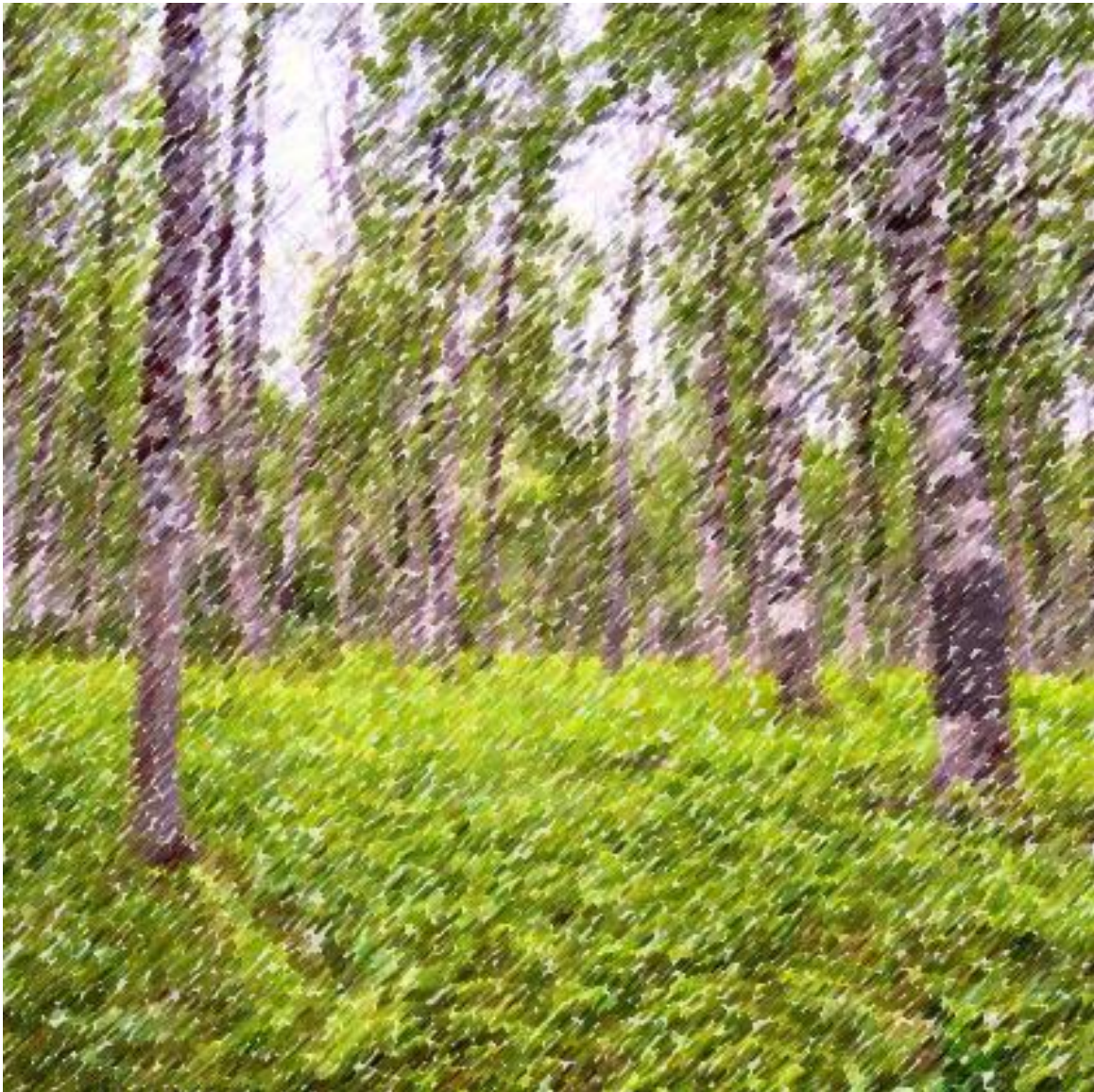
Vurdering

Verneområdestyret mener det er godt faglig og formelt grunnlag for iverksetting av tiltak med restaurering og skjømte ved Storslåtta.

Verneområdestyret
for Kvænangsbotn
og Navitdalen
landskapsvernområder

Skjøtselsplan

Restaurering og skjøtsel av Storslåtta i
Kvænangsbotn landskapsvernområde

Kolofon

Utførende institusjon

Kvænangsbotn og Navitdalen verneområdestyre

Kontaktperson

Rune Benonisen

Publikasjonsnummer

[Tekst]

År

2021

Sidetall

[Tekst]

Opplag

[Tekst]

Utgiver

[Tekst]

Forfatter(e)

Kvænangsbotn og Navitdalen verneområdestyre

Tittel – norsk og engelsk

Skjøtselsplan. Restaurering og skjøtsel av slåttemark i Kvænangsbotn landskapsvernområde

Sammendrag – summary

Planen gir bakgrunn og rammer for restaurering og skjøtsel

Forsidefoto

Parti fra Storslåtta. RuneBenonisen.

Innhold

1	Bakgrunn	5
1.1	Betydningen av slåttemarker	5
1.2	Om skjøtselsplanen	6
1.3	Kunnskapsgrunnlaget	6
1.4	Historien.....	7
1.4.1	Kvæningen skogstuer	8
2	Mål for restaurering og skjøtsel ved Storslåtta	9
2.1	Bevaringsmål - oppfølging av tilstandsutviklingen	9
2.1.1	Storslåtta-ønskede arter	9
2.1.2	Storslåtta – gjengroingsarter	9
3	Restaurering og skjøtsel -generell beskrivelse	10
3.1	Vurdering av lokalitetskvalitet	10
3.2	Tiltaksområdet	13
3.3	Restaureringstiltak	14
3.3.1	Praktisk gjennomføring og beregningsgrunnlag	16
3.4	Skjøtselstiltaket.....	17
4	Formidling og forankring.....	18
5	Drift og organisering.....	18
5.1.1	Funksjoner/roller	19
5.1.2	Interessenter.....	20
6	Økonomi.....	21
6.1	Restaureringsprosjektet.....	21
6.2	Skjøtsel – driftsfase/ pr år	21
7	Skjøtselsplan skjema	23
8	VEDLEGG 1 – skjema bevaringsmål.....	24

Vedlegg:
[1. vedlegg 1]

1 Bakgrunn

Kvænangsbotn landskapsvernområde har som overordnet formål å ta vare på natur- og kulturlandskapet i dalføret som har variert og særpreget skog-, fjell- og vassdragsnatur. Videre blant annet å ta vare på særpreget flora og fauna og landskapselement og kulturminner som vitner om samisk reindrift og sjøsamisk og kvensk bruk av området (jmf [verneforskriftens §1](#)).

Området ble vedtatt vernet i 18.02.2011 og har en egen verneforskrift som gir regler for bruk og vern av området. Det er vedtatt en forvaltningsplan for området i 2021 og det er vedtatt en besøksforvaltningsstrategi fra 2020.

1.1 Betydningen av slåttemarker

Det finnes et betydelig faggrunnlag knyttet til betydningen av slåttemarker. Allerede i 2009 ble det utarbeidet en handlingsplan for slåttemarker av Miljødirektoratet. Fra NIBIO rapport 4 (2018) har vi hentet følgende generelle beskrivelse.

Ei slåtteeing har blitt til gjennom et langt samspill mellom menneske og natur. For at ei blomstereng skal bli artsrik må nemlig mennesker skjøtte den år etter år i generasjoner. Gjennom århundrer bakover i tid var slåttemarkene en av de vanligste landskapstypene i Norge - de fantes overalt. En slo innmarka, dessuten store arealer i utmarka. Høyet brukte en til fôr gjennom en lang vinter. Fra 1950-tallet av kom nye drifts- og dyrkingsmetoder, samtidig som bruken av kunstgjødsel økte. De mest lettdrevne innmarksarealene ble omgjort til produktive grasdominerte kulturenger som ga mye fôr. Det førte til at den tradisjonelle slåttemarkta tapte terreng på to fronter: En slutta både med slått i utmarka, og på de mest tungdrevne innmarksarealene. Med dette forsvant også det meste av slåtteeingene og mangfoldet i dem.

Naturmangfoldloven har som mål at vi tar vare på mangfoldet av naturtyper innenfor deres naturlige utbredelsesområde, med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtypen. Vi er altså pålagt å sørge for at vi har slåttemark over hele landet og i et slikt omfang at de fungerer som økosystem. Slåtteeingene er et stykke levende kulturhistorie. Med stor artsrikdom er de også en levende samling av verdifulle gener.

I «[forskrift om utvalgte naturtyper etter naturmangfoldsloven](#)» er slåttemarker som er kategorisert som svært viktig eller viktig (hhv A og B lokaliteter) av Miljødirektoratet, definert som utvalgt naturtyper og som har et generelt vern.

Lokaliteten som er undersøkt i Kvænangen har varierende kvalitet. Det meste av arealet er vurdert til å ha lav kvalitet, det er noen felt som har moderat kvalitet og det er et

område nærmest Dalstuene som vurderes som høy kvalitet. Dette området med høy kvalitet og moderat kvalitet ønsker vi å restaurere.

1.2 Om skjøtselsplanen

Skjøtselsplanen er et tillegg til forvaltningsplanen for Kvænangsbotn, og skal beskrive konkret hvilke tiltak som kan gjøres for å restaurere og videre skjøtte en del av en gammel slåttemark i Kvænangsdalen.

Dette er et tiltak som forvaltningsmyndigheten for Kvænangsbotn landskapsvernområde har vedtatt gjennomført som del av den langsiktige tiltaksplanen.

1.3 Kunnskapsgrunnlaget

Som et ledd i prosessen med dette tallet ble det 2018/2019 utarbeidet en rapport som skulle beskrive mulighet for skjøtsel (Ecofact 2019). Rapporten tok for seg kun en av slåttene, nemlig Storslåtta, som ligger ca 7km fra Fylkesveien. Det er kjent at det er flere flater som har vært brukt til slått. Blant annet er dette tydelig ved å se på stedsnavnene. Foruten Storslåtta finnes Mellomslåtta, Øverslåtta, Nils flata, Kollerslåtta og Hustomta.

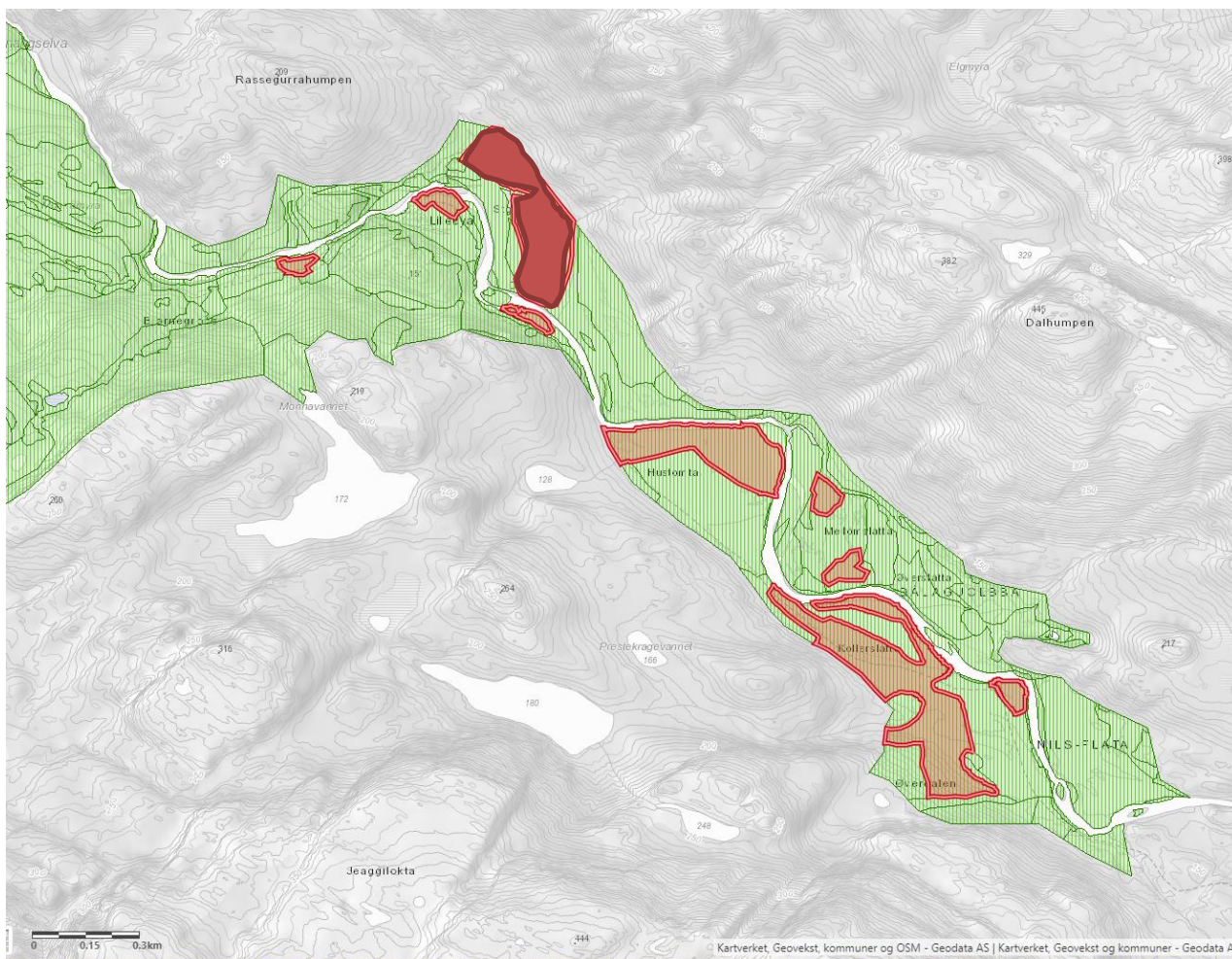
I Ecofact rapporten var konklusjonen hovedsakelig følgende;

Området har seminaturlige enger med slåttemarkspreg. Hovedsakelig er det snakk om sene gjenvekstsuksesjoner med et betydelig tresjikt av bjørk. Engene har et intermediært preg på kalkinnholdskalaen. Det er enkelte flekker som er noe ryddet, og rundt Dalstua har arealet preg av brakkleggingsfase på grunn av tråkk og rydding rundt husene. Det er betydelig arbeid med å gjenskape kulturmarkene i sene gjenvekstsuksesjoner, men noen flekker kan restaureres med enklere midler.

I 2020 ble det gjennomført en kartlegging i deler av Kvænangsbotn etter NiN 2.0 standard. Der ble det beskrevet flere hovedtyper «semi-naturlig eng» (Kartleggingsenhet kode NA_T32-C-4).

I [artsdatabanken](#) er typen beskrevet;

Middels høyt til lavvokst feltsjikt dominert av grasarter og med et varierende innslag av urter. Forekommer som åpne enger, typisk i utmark, og som kantsoner; som tidligere slåttemark og som beitemark.

Figur 1: De røde felte er lokaliteter kategorisert som semi-naturlig eng kode NA_T32-C-4 i Kvænangsdalen. Storslåtta er markert med hel rød farge. Kilde: naturbase kart.

Verneområdestyret har vurdert det slik at det gjennom verneforskriften og kunnskapsgrunnlaget er grunnlag for å arbeide for å få til skjøtsel av slåttemark i landskapsvernområdet.

1.4 Historien

Skogsslåttene/utslåttene hadde stor betydning for småbrukene i Nord-Troms siden gårdene selv sjeldent ga nok høy til dyrene om vinteren.

Høyet ble hengt til tørk på hesjer med rær av tre – senere hesjestrenger. Informanter forteller også at det ble brukt høykraker (en form for stillas av trevirke) til tørking av høyet i Kvænangsdalen. Det tørre høyet ble lagt i store såter og kjørt til gården med hest på vinterføre. Noe av høyet ble lagret i høylaer på stedet som fôr til hestene som arbeidet i skogsdrifta. Det var slike høylaer mellom Gammelstua og stallen, samt mellom stallen og Nystua før tunet ble endret like etter 2. verdenskrig.

Ulike gårder hadde slåtter på ulike steder i dalføret. Vi kjenner til navnene på flere av slåttene gjennom historiske kartlegginger (Statskog 1904) og Tromsø museum (1975), men i de fleste tilfellene er kun de norske navnene bevart. Mange av de kvenske navnene er bevart, for eksempel Isorotu (Storkrattslåtta), som ligger et lite stykke nord for stormila. Men det er få navn som er godkjent gjennom statens kartverk.

Slåttemarka rundt Dalstuene ble kalt Nedrestlåtten på Statskogs kart fra 1904. I 1975 omtales det samme området som Storslåtta, og beskrives da som et «stort utmarksslåtteområde som nå er gjengrodd». Bruken av utmarksslåtter og skogsslåtter gikk betraktelig tilbake på 1960-tallet med moderniseringa av jordbruket og endrete driftsformer.

Det var gården Bjørkenes der hvor campingplassen ligger som hadde hevd på å bruke Storslåtta (Ecofact 2019). Denne og Lilleøya ble slått i hvert fall til 1950, altså i noen få år etter krigen. Etter det ble slåtten aldri tatt opp igjen, og en må anta at brakkleggingen og gjengroingen av området har foregått jevnt siden den gang. Altså i løpet av ca 70 år per i dag.

1.4.1 Kvæningen skogstuer

I dette området står det i dag flere bygg. En er Statskog sin utleiehytte «Dalstuen» av nyere dato. Den andre er «Kvæningen skogsstuer» eller de gamle dalstuene som består av tre bygninger som er bygd på rekke etter kvensk tradisjon. Bygningsmassen har en innholdsrik historie hvor bygninger både har blitt flyttet og har endret funksjon.

Den første av disse, Gammelstua, ble bygd rundt tidsrommet 1880-1890. Ifølge kilder skal byggherren ha vært en kven ved navn Skovberg. Denne ble utvidet med en høylaer rundt 1900 og en annen tømmerbygning, stallen, ble bygd inntil høylaen. Rundt 1910 ble det bygd ytterligere en tømmerbygning, Nystua, som ble bygget til i rekken med de to eldre bygningene. Mellom de tre tømmerbygningene var det høylaer, og anlegget ville vært svært likt det det er i dag.

Under 2. verdenskrig var det mindre aktivitet i dalen og Nystua ble flyttet til NiemenaiKKu nede i Kvæningsbotn. Senere ble den flyttet til Sørfjorden. Da krigen tok slutt ble det på ny behov for favneved og dermed husly i dalen, og Nystua ble flyttet tilbake.

I 1951 ble stallen tatt ned, reparert og flyttet 20m nærmere elva. De andre ble stående som før. Stallen ble nå bolig for arbeids-karene, Nystua og Gammelstua ble brukt som stall. Skogsstuene gikk ut av bruk som utmarksboliger på 1960-tallet, men på 1980-tallet ble bygningene restaurert og flyttet tilbake til sin opprinnelige rekkeform. I dag eies skogstuene av Statskog og forvaltes av Nord-Troms museum.

2 Mål for restaurering og skjøtsel ved Storslåtta

Tilbakeføre en del av Storslåtta slik at den får høy kvalitet gjennom god og varig skjøtsel. Dette skal gi grunnlag for bevaring og utvikling av naturverdi og naturmangfoldet i en slik slåttemark og gjenreisning av slåttemark i skog som landskapselement som vitner om tidligere tiders bruk av området.

Gjennom restaurering og skjøtsel vil vi over tid øke bestanden av «slåttemarksarter». Vi følger spesielt opp småengkall, engsoleie, ryllik, fjelltimotei, fjellgulaks, ballblom, kvitbladtistel, skogstorkenebb og engsyre. Vi vil samtidig redusere bestanden av gjengroingsarter og typisk skogsarter som einer og bjørk og lyngvekster.

Skjøtselsarbeidet skal brukes for å spre kunnskap om naturbrukspraksis, kulturen og historien for slike utmarksslåtter i Nord-Troms.

2.1 Bevaringsmål - oppfølging av tilstandsutviklingen

Gjennom bevaringsmål i fagsystemet NatStat vil vi kunne følge opp tilstandsutviklingen over tid. Det legges opp til oppfølging av to bevaringsmål. For detaljer se vedlegg.

2.1.1 Storslåtta-ønskede arter

Gjennom restaurering og skjøtsel vil vi over tid øke bestanden av «slåttemarksarter». Vi følger spesielt opp småengkall, engsoleie, ryllik, fjelltimotei, fjellgulaks, ballblom, kvitbladtistel, skogstorkenebb og engsyre.

Tilbakeføre en del av Storslåtta slik at den får høy kvalitet gjennom god og varig skjøtsel. Dette skal gi grunnlag for bevaring og utvikling av naturverdi og naturmangfoldet i en slik slåttemark og gjenreisning av slåttemark i skog som landskapselement som vitner om tidligere tiders bruk av området.

2.1.2 Storslåtta – gjengroingsarter

Redusere bestanden av gjengroingsarter og typisk skogsarter som einer og bjørk og lyngvekster. Vi følger spesielt opp bjørk, einer og blåbærlyng.

Tilbakeføre en del av Storslåtta slik at den får høy kvalitet gjennom god og varig skjøtsel. Dette skal gi grunnlag for bevaring og utvikling av naturverdi og naturmangfoldet i en slik slåttemark og gjenreisning av slåttemark i skog som landskapselement som vitner om tidligere tiders bruk av området.

3 Restaurering og skjøtsel - generell beskrivelse

3.1 Vurdering av lokalitetskvalitet

Dette er gjengivelse/utdrag fra rapport (Ecofact 2019).

Alle engene er relativt homogene når det gjelder type. Det er snakk om intermediære enger med klart hevdpreg (T32-C5). Ingen av arealene har vært gjødslet. Det er imidlertid en del variasjon når det gjelder gjengroing (Fig 4). De fleste arealene har kommet i sene gjenvekstsuksesjoner (7RA-SJ-4). Noen flekker har grodd mindre igjen (eller har blitt forsøkt ryddet for mange år siden) og vi har under noe tvil satt gjenvekstsuksesjonen her til tidlig fase (7RA-SJ-3), selv om feltsjiktet også på disse arealene har et betydelig innslag av skogsarter. Akkurat rundt Dalstuaser det ut til at det har vært kontinuerlig rydding, men ingen slått. Slitasje rundt området har imidlertid ført til at området har preg av å være i brakkeleggingsfase (7RA-SJ-2). Gjengroingen har som nevnt kommet langt. Tresjiktet består hovedsakelig av bjørk. En kan ganske enkelt ta ut spredte såkalte overstandere (det vil si trær som også stod der når området var i hevd) med vide kroner og store krokete stammer. Gjenveksttrærne har imidlertid oppnådd nesten samme størrelse mange steder, men har rette stammer og smalere kroner. Enkelte arealer har yngre gjenveksttrær, noe som tyder på flekkvis rydding etter at slåttene hadde opphørt. Dette kan være veduttak for eksempel.

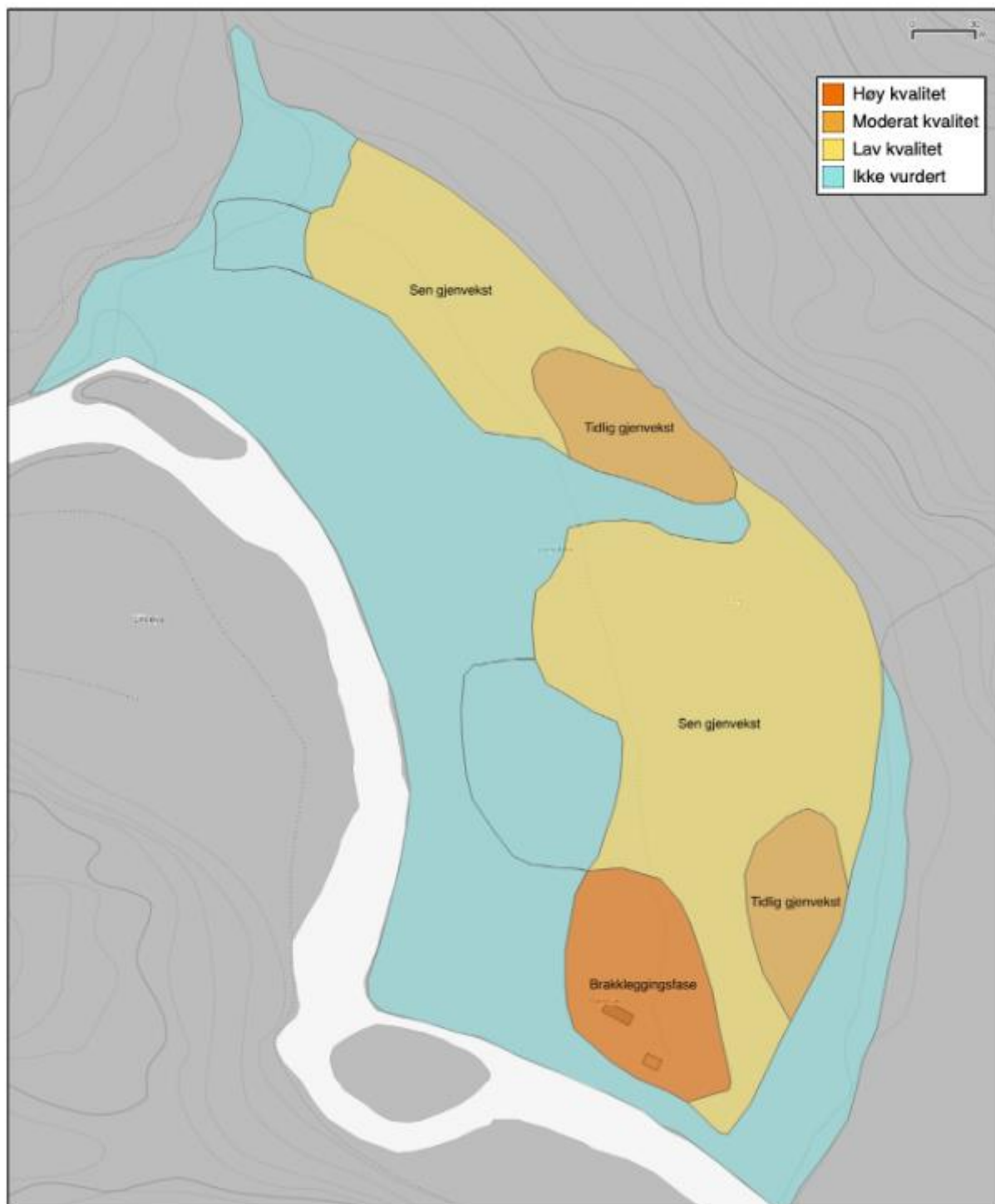
Feltsjiktet har en blanding av skogsarter og engtilknyttede arter. I arealene som er klassifisert med sene gjenvekstsuksesjoner er det betydelig innslag av skogsarter som hengeving, blåbær, fugletelg, skogstjerneblom, firblad, myskegras, skogørkvein og smyle, sammen med arter som også kan trives i eng slik som *gullris*, *kornstarr*, *skogstorkenebb*, *vanlig arve*, *engsyre*. Nær flomsoner er det også *turt*, *vendelrot* *kvitbladtistel* *sauetelg* og *gråor*. Bunnsjiktet har for en stor del preg av skogsarter slik som storkransmose. Arealene i sene gjenvekstfaser vurderes å ha lav kvalitet.

Figur 2. Område i sen gjenvekstfase i den nordlige delen av Storslåtta. Foto: Geir Arnesen.

På noen flekker som ser ut til å ha vært ryddet noe kommer det inn noen flere engarter slik som spredte forekomster av *engkvein*, *rød jonsokblom* og *fjelltimotei*, og mindre innslag av typiske skogsarter. Også langs stien over området er det forekomst av disse artene, sammen med den typiske gjenvekststartern bringebær. Vi har vurdert det slik at disse arealene er i tidlig gjenvekstfase og dermed oppnår moderat lokalitetskvalitet.

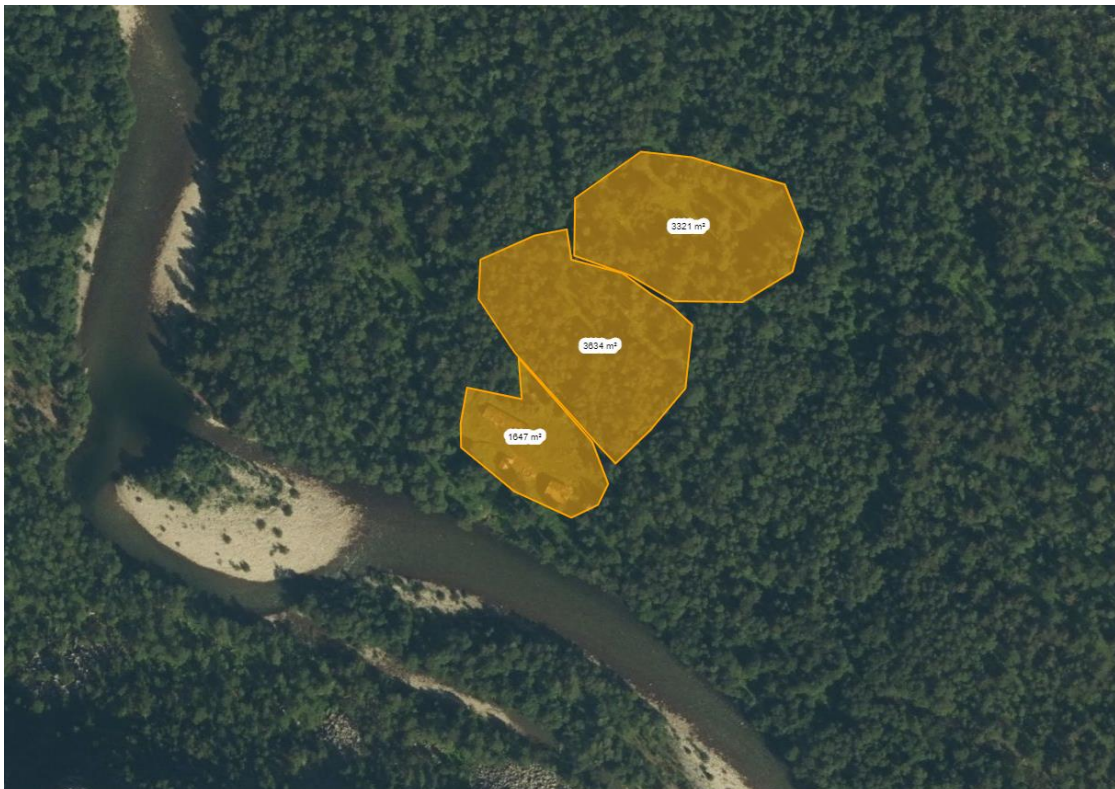
Rundt Dalstua er det et areal med klart mer engpreg og flere engarter som ikke ble observert andre steder i området. På dette begrensede arealet observerte vi *småengkall*, *engsoleie*, *ryllik*, *fjelltimotei*, *fjellgulaks*, *ballblom*, *kvitbladtistel*, *skogstorkenebb*, *engsyre*, *geitrams*, *furu*, *bjørk*, *rogn*, *rød jonsokblom*, *myskegras*, *engrapp* og *hengegras* (rett nedstrøms hytta). Dette arealet vurderer vi å være i en brakkleggingsfase. Vi tolker det slik at gjengroingen er bremset av rydding i forbindelse med bygningene her og tråkk rundt bygningene. Likevel er det slik at engpreget i større grad er beholdt i dette arealet på tross av at det neppe har vært slått noe lenger enn andre steder i området, og lokalitetskvaliteten vurderes derfor til å være høy. Se figur. Under en visuell fremstilling av verdiene i området.

Figur 2 - Kart over området rundt Storslåtta som viser suksesjonsfaser og lokalitetskvalitet i henhold til Miljødirektoratets metodikk for engarealene.

3.2 Tiltaksområdet

Tiltaksområdet som omfattes av denne planen er et samlet område på 7-8daa (trolig 3-7daa) som vist på skisser (se under).

3.3 Restaureringstiltak

Beskrivelsen er hentet fra Ecofact 2018

Før skjøtsel kan iverksettes er det nødvendig å restaurere store deler av arealet. Restaureringen består i fjerning av tresjiktet og busksjiktet, samtidig som en gjør tiltak for at næringskrevende arter typisk for enger i gjengroingsfaser ikke kommer inn i for stor grad fordi arealet bli tilført næring.

En slåtteeng er på tross av rik lystilgang relativt næringsfattig fordi en ved slåttten fjerner store deler av biomassen som blir produsert. De typiske engartene er tilpasset et slikt næringsfattig regime. Gjennom ryddefasen er det imidlertid en del faktorer som kan gjøre at jorda blir tilført næring, og urter som mjøduert, høymole, hundekjeks og geitrams kan få et overtak.

Ved å planlegge godt, og sette i verk noen enkle tiltak kan denne gjødslingseffekten reduseres en del og det blir lettere å få bukt med de uønskede artene. Området som skal skjøttes har nå et betydelig tresjikt med hovedsakelig bjørk. Gjenveksttrærne må fjernes, mens de få overstanderene (gamle trær som også stod der når enga var i hevd) bør få stå. Disse kan gjenkjennes ved at de har grov og ofte noe krokete stamme samt bred krone, sammenlignet med gjenveksttrærne som er tynnere og rettere. Trærne sages ned så langt nede at den gjenværende stammen nesten flukter med marka. Dette er enklest å gjøre mens det er barfrost, og skader på terrenget blir redusert. Om ønskelig kan en utføre stubbefjerning på dette viset på et annet tidspunkt enn selve hogsten. Når en kutter så langt nede kan en kjøre slåmaskin rett over stubbene. Bruk av stubbefres anbefales ikke fordi det sprer flis utover området. Flisa vil ha en gjødslingseffekt og gjøre det lettere for næringskrevende gjengroingsarter å komme inn. Av samme grunn er det viktig å samle opp og fjerne hogstavfall fra restaurerings området. Det vil komme ryddeavfall i flere år etter at restaureringen starter. Det er derfor en god idé å velge en lokalisering for hvor ryddeavfallet kan deponeres gjennom hele denne perioden, og som har avrenning vekk i fra skjøtselsområdet. Avfallet kan også brennes, og asken kan da brukes til mosebekjempelse hvis dette viser seg å bli et problem. I årene etter at trærne er fjernet vil det komme oppslag av rotskudd, og mulig kan noen vierarter bli mer dominerende fordi de får mer lys. Generelt blir det også en gjødslingseffekt i jordsmonnet fordi døde røtter råtner opp rett under overflaten. Det er viktig å ikke la kratt og gjengroingsarter får overtaket i denne fasen. Krattet må fjernes, ved å kappe så langt nede som mulig, for eksempel ved hjelp av ryddesag. I slutten av juli er det meste av energien i plantene samla i de overjordiske delene. En svekker derfor individene mest ved å gjennomføre ryddingen da. Det første året kan det likevel være nødvendig å rydde flere ganger i løpet av en sesong. Skjøtselsområdet ved Dalstuagrener inn til områder med flommarkspreget grunn. Spesielt gjelder det i sørøst der slåttten ligger inntil en liten bekk som kommer ned fra øst. Det er flommarker inntil denne bekken, og dominans av gråor. Hvis en sager ned gråor må en være forberedt på at det kan bli omfattende

oppslag av rotskudd over et større område. For å drepe gråor og unngå at dette problemet blir for omfattende kan en ringbarke trærne.

Dette vil over tid drepe trærne, inkludert rotsystemet. Når en ringbarker må en skjære av barken rundt hele treet og helt inn til veden i et belte på minimum 10 cm, gjerne mer. Transporten av næring fra bladene der all energi produseres brytes da helt. Treet dør fordi rotsystemet ikke får tilført energi. Når en velger avgrensningen av arealet som skal restaureres kan en ha i tankene at eventuelle arealer med gråor kun ring barkes det første året med tanke på innlemmelse i skjøtsels arealet når trærne dør.

For å få bukt med den uønskede gjødslingseffekten fra råtnende røtter er det også viktig å slå allerede første sesong, og fjerne slåttematerialet fra skjøtselsområdet selv om det ikke skal/kan brukes til noe. Poenget er å fjerne biomasse som kan omdannes til kompost (nitrogenholdig næring) fra enga slik at de næringskrevende gjengroingsartene ikke får for mye fotfeste i denne fasen. Hvis mjørdurt, geitrams, hundekjeks, høymole og andre storvokste næringskrevende arter blir dominerende bør det gjennomføres flere slåtter (og fjerne slåttematerialet fra skjøtselsområdet) de første årene inntil disse artene er på klar retreat. Feltsjiktet har per i dagen ganske beskjeden produksjon, men det er trolig på grunn av begrenset lystilgang under det omfattende tresjiktet. Det er vanskelig å si hvor omfattende oppslaget av næringskrevende arter blir når en øker lystilgangen samtidig gjør tilgjengelig mer næring i systemet. Det er viktig å følge med på dette de første to sesongene i hvert fall og vurdere nødvendigheten av ekstra slåtter.

Hogst

Det er ønske om å ta ut ved i området der skjøtselsplanen eventuelt iverksettes og i områdene rundt. Det kan være synergieffekter mellom veduttak og restaurering av slåttene. Det er fint hvis veduttaket kan planlegges slik at det fokuseres på bjørk i de områdene som planlegges restaureres. Hvis en klarer å utføre hogsten ved å sage bjørkene helt nede ved bakken slik at en slipper en ekstra runde med stubbefjerning vil dette åpenbart spare en del arbeid for de som skal utføre restaureringen. Områdene med flommarker som ligger kloss inntil de gamle slåttene bør ikke utsettes for hogst. Disse områdene gjenkjennes ved at de ligger noe lavere enn slåttene og har mye gråor. Flomskogsmark er en rødlistet naturtype som bør få utvikle seg uten noen form for skjøtsel eller inngrep. Mye av det spesielle naturmangfoldet i slike områder er knyttet til råtnende trestammer. Hvis det er ønske om å ta ut mer ved i landskapsvernområdet enn det som finnes på de gamle slåttene bør en finne områder i lisisider med bjørk. Det er også rikelig med andre eldre slåtter i området som kan åpnes opp på samme måte som Storslåtta.

3.3.1 Praktisk gjennomføring og beregningsgrunnlag

Restaureringstiltaket antas gjennomført i hovedsak år 1 og med første slått og etterarbeid/supplering år 2. Dette omfatter;

- Hogst av gjenveksttrær innenfor tiltaksområdet. Det omfatter tilkjøring av utstyr og transport av personell 3km. Trær sages helt på bakkenivå. Kvisting. Samling av kvist i dunger utenfor slåttemarka som brennes. Frakt av strangeved til lagringsplass ved Dalstuene 100-400m.
- Grunnlag for beregning av tidsforbruk og mengde. Omfang 6-9 trær pr/m³. 1,5-2 timer arbeid pr/m³. Gjennomsnitt 5 m³ / daa. Hogst pr daa antas å ta mellom 7,5 og 10 timer.

Timebudsjett etableringstiltaket år 1 og 2.

Tiltak		Timeforbruk	Kommentar
Hogst av gjenveksttrær i tiltaksområdet	5 daa 7 daa 10 daa	50 timer 70 timer 100 timer	Gjennomføres på høst. Helst frossen mark okt-nov.
Transport og opprydding vedstranger og kvist	5 daa 7 daa 10 daa	15 timer 21 timer 30 timer	Gjennomføres på høst. Helst frossen mark okt-nov.
Fjerning av kratt mv på området		20 – 40 timer	Gjennomføres sommer/høst år 2
Grovslått med maskin Oppsamling av gress/høy Uttransport		30-50 timer	Gjennomføres sommer/høst år 2
Avgift ved			
SUM	5 daa 7 daa 10 daa	105 timer 140 timer 220 timer	

Vi legger til grunn at restaureringstiltaket vil foregå over en periode på 2 år, men at det fra år 2 vil være en glidende overgang til skjøtselstiltak. Tidsforbruk må justeres etter hvert som prosessen går fremover. Det må evalueres etter år 2 og år 4.

3.4 Skjøtselstiltaket

I planen fra Ecofact (2018) er det gitt en enkel beskrivelse av hvordan en løpende skjøtsel skal foregå. I hovedsak skal det aktuelle området slås med maskin med kniver. Slått materialet fjernes fra området slik at det ikke bidrar til gjødslingeffekt.

Det er ønskelig å fjerne innslaget av gjengroingsarter som bærlyng og bjørk. Det oppnås gjennom aktiv slått. Forløpet for tiltaket er som følger;

- Innen to år skal bunnsjiktet være uten visnede plantedeler
- Innen 5 år skal det være større andel urter enn gress
- Innen fem år skal det være stort innslag av (angi arter) innenfor hver prøverute
- Innen fem år skal det være sterk reduksjon av bærlyng og bjørk

Slåttemetode

- Arealet skal slås hvert år
- Slått foregår fra midten av juli. Senere slått, dvs august er også aktuelt.
- Det brukes slåmaskin med slåttekniver, eventuelt ljå. Det skal ikke brukes traktor.
- Avling rakes sammen manuelt
- Avling skal ikke bakketørke. Det skal brukes hesje eller annen henging tidligere brukt i området.
- Området skal ikke beites. Men noe rein går i området og det vil beites sporadisk.
- Det er ikke behov for spiringshull
- Det kan være aktuelt å rake løv og kvist i kantsoner om høsten.

Logg

Det er tjenlig å føre logg over hva som blir gjort og når, samt effekter av tiltakene. Fotodokumentasjon er også nyttig.

Bruk av høy

Vi vil søke å frakte ut høyet på vinterføre med bruk av snøskuter. Det er ønskelig at det kan benyttes av lokale gårdsbruk.

Rullering av plan

Det anbefales at skjøtselsplanen rulleres omlag hvert femte år, i tillegg til fortløpende evaluering av hvorvidt tiltakene fører mot målet.

Tiltak	Timeforbruk	Kommentar
Forberedelse til årlig slått	15 timer	
Slått, raking, henging/tørking	56 timer	Anslått 8 timer pr daa
Pakking av tørrhøy i storsekker	28 timer	
Utkjøring av tørrhøy	28 timer	
SUM	127 timer	

Beregningen bygger på data/rapportering fra slåtteprosjektet Skorpa/Nøklan og fra Bredek i Nordland med hhv 17 og 4-6 arbeidstimer pr daa.

4 Formidling og forankring

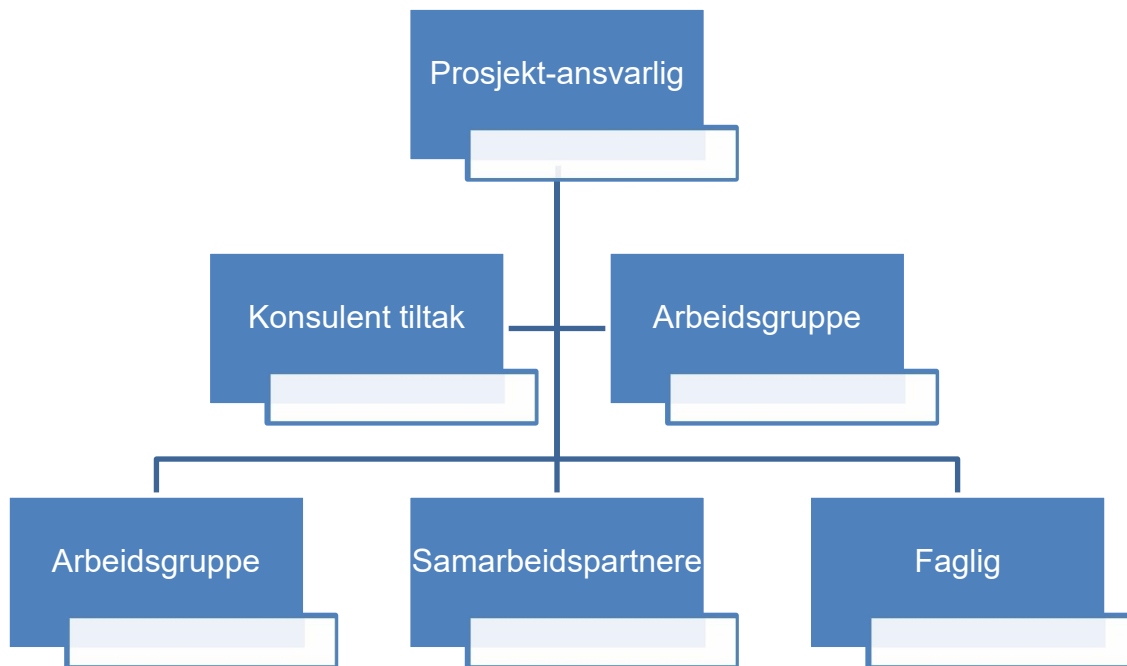
Som viktig «spin-off» fra dette tiltaket ser vi mulighet for både praktisering av gamle metoder og også konkrete formidlingsopplegg både om tiltaket som sådan, men også formidling av gamle tradisjoner og praksis. I dette ligger også dokumentasjon.

Vi anser imidlertid den delen for å være et sideprosjekt. Det vil si at det innpasses i prosjektet, men at det krever særskilt finansiering og bidrag fra andre aktører i regionen. Spesielt ønsker vi samarbeid med Nord-Troms museum på dette.

5 Drift og organisering

Gjennom arbeidet med denne planen skal det avklares hvilken driftsmodell som er mest hensiktsmessig. Det er uansett ønske om en modell hvor lokalsamfunnet involveres.

Vi ser for oss følgende organisering i prosjekt/etableringsfasen 2022-2024.

5.1.1 Funksjoner/roller

Prosjektansvarlig er Verneområdestyret som har ansvar for å etablere og drive prosjektet.

Arbeidsgruppa består av grunneier Statskog, Nord-Troms museum, Kvæningen kommune og Kvæningen skogsstuer (avklares endelig). Andre interesser, grupper eller privatpersoner kan også være med hvis det er aktuelt og av interesse. Grappa sitt hovedansvar er å detaljplanlegge prosjektet og bidra med innspill og som kan bety noe for gjennomføringen.

Konsulent tiltak er ansvarlig for den praktiske delen av gjennomføringen. Det omfatter detaljplanlegging og praktisk organisering av tiltaket og gjennomføring av arbeidet. Ansvarlig utførende er enten Statskog, Statens naturoppsyn eller innleid konsulent.

Samarbeidspartnere er lag- foreninger, skoler, privatpersoner og/eller næringsdrivende som bidrar i deler av opplegget. De rekrutteres av arbeidsgruppa og av konsulent tiltak når det er mer klart hvordan arbeidet skal gjennomføres. Vi håper f.eks. det er mulig å få engasjert skoleklasser i Kvæningen til å delta i dette som del av et skoleopplegg.

Faglig – er myndigheter og andre som har kompetanse knyttet til dette prosjektet og som trekkes inn i arbeidet.

5.1.2 Interessenter

Dette er en oversikt over de som vi ønsker at skal involveres i prosjektet.

Hvem	Kontakt	Arbeids- gruppe	Gjennom- føring	Formidlings- opplegg	Deltaker	Faglig	Andre bidrag
Kvæningen kommune	Næring	X					X
	Landbruk	X					
	Kvæningen språksenter			X			
	Kvæningen barne- og ungdomsskole						
	Kultur			X		X	
Nord-Troms museum	Lise Brekmoe Lise Jakobsen	X		X		X	
Kvæningen skogsstuer	v/ styret	X					
Kvæningsbotn og Kjækan grendeutvalg							
Statskog							
Fjelltjenesten							
Næringsdrivende							
Tiltak-Sommer- arbeidsplasser							
Forskning- Studier							
Nord-Troms VGS							

I en driftsfase vil organiseringen kunne bli omtrent som i prosjektet, men hvor oppgavene i større grad gjennomføres framfor å etableres og planlegges.

(NB – skjema over er ikke fullstendig. Vil avklares gjennom prosessen med planen.)

6 Økonomi

6.1 Restaureringsprosjektet

UTGIFTER

	2022	2023	
Arbeid restaurering og etablering av slåtteeng	Kr 91 000,-	Kr 20 800,-	650/time
Utstyr og materiell	Kr 50 000,-		Ariens Raptor Hydro med ekstrautstyr
Administrasjon mv	Kr 20 000,-	Kr 10 000,-	
SUM	Kr 161 000,-	Kr 30 800,-	

FINANSIERING

	2022	2023	
Tiltak i verneområder	Kr 161 000,-	Kr 31 000,-	
SUM			

6.2 Skjøtsel – driftsfase/ pr år

UTGIFTER

	2023	2023	2024	
Arbeidsgruppe*	Kr 50 000,-	Kr 50 000,-	Kr 50 000,-	5 medl a 3 dg Kr 450 /time
Slått,raking,hesjing, etterarbeid	Kr 82 500,-	Kr 82 500,-	Kr 82 500,-	Kr 650 / time
Utstyr og materiell	Kr 10 000,-	Kr 10 000,-	Kr 10 000,-	
	Kr 142 500,-	Kr 142 500,-	Kr 142 500,-	

FINANSIERING

	2022	2023	2024	
Egeninnsats	Kr 50 000,-	Kr 50 000,-	Kr 50 000,-	
Tiltak i verneområder	Kr 92 500,-	Kr 92 500,-	Kr 92 500,-	
SUM	Kr 142 500,-	Kr 142 500,-	Kr 142 500,-	

*forutsatt at 5 parter ønsker å delta i prosjektet.

7 Skjøtselsplan skjema

Skjøtselsplan for Storslåtta i Kvænangsbotn landskapsvernområde

GRUNNEIER:		ANSVAR SKJØTSEL:		LOKALITETSVERDI I NATURBASE ¹ :	
Statskog		Kvænangsbotn og Navitdalen verneområdestyre		Høy-Moderat	
DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN: 01.12.2021			DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 2019		
DATO REVIDERING: [Ikke gitt]			DATO BEFARING (REVIDERING): [Ikke gitt]		
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM):					
Løpende kontakt gjennom fasen med utarbeidelse av plan. Formelt møte med Statskog eiendom 09.11.2021. Enighet om at tiltak kan og bør gjennomføres. Formelle avtaler inngås før oppstart av tiltak som beskriver tiltak og gir regulering av oppgaver og ansvar.					
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV : Rune Benonisen / grunnlagsdata fra Ecofact				FIRMA:	
REVIDERT UTGAVE UTFORMET AV : Ikke gitt				Kvænangsbotn og Navitdalen vo styre	
UTM SONE LOKALITET(ER):	NORD:	ØST:	GNR./BNR.:		
34W	7734214.42	548769.81	32/1		
NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET:		DEL AV VERNEOMRÅDE:		DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP:	
65 daa på hele naturtypelokaliteten. Av dette ønskes restaurert om lag 7 daa.		Kvænangsbotn landskapsvernområde		nei	
AREAL (ETTER EVENTUELT RESTAURERING):		HVILKET VERN:			
7-8 daa		landskapsvern			

¹ Verdisettingen er definert etter DN Håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007), og faktaark for slåttemark, utformet av Ellen Svalheim (Svalheim 2014).

8 VEDLEGG 1 – skjema bevaringsmål

Storslåtta – ønskede arter					
Bevaringsmål:					
	<p>Gjennom restaurering og skjøtsel vil vi over tid øke bestanden av «slåttemarksarter». Vi følger spesielt opp småengkall, engsoleie, ryllik, fjelltimotei, fjellgulaks, ballblom, kvitbladtistel, skogstorkenebb og engsyre.</p> <p>Tilbakeføre en del av Storslåtta slik at den får høy kvalitet gjennom god og varig skjøtsel. Dette skal gi grunnlag for bevaring og utvikling av naturverdi og naturmangfoldet i en slik slåttemark og gjenreisning av slåttemark i skog som landskapselement som vitner om tidligere tiders bruk av området.</p>				
Tilstandsvariabel:	PRRA Regionalt viktig art				
Arter:					
	småengkall, engsoleie, ryllik, fjelltimotei, fjellgulaks, ballblom, kvitbladtistel, skogstorkenebb og engsyre. (hvilke arter og hvor mange må avklares nærmere).				
Enhet	1/100				
Oppstartsår	2022				
Målsetting	God				
			Tilstandsklasse	Fra	Til
PRRA_0	0 Ingen regionalt viktige arter.	Dårlig	0	0	
PRRA_1	<1/16 Regionalt viktige arter forekommer	Dårlig	0,01	0,06	
PRRA_2	1/16 - 1/2 Regionalt viktige arter forekommer vanlig.	Middels	0,07	0,5	
PRRA_3	>1/2 Regionalt viktige arter forekommer hyppig	God	0,51	1	
Overvåkning					
	Det settes en linje fra hjørnet av Dalstuene i nord-østlig retning 100 meter til stolpe. Langs linja settes prøvefelt hver 30 meter. Det legges ut rutenett 100cmx100cm (armeringsmatte) på hver side av linja.				

	<p>Det telles forekomst av ønskede arter i hver rute. Totalt 10 +10 ruter 3 ganger. I alt 60 ruter.</p> <p>Gitt at man leter etter 5 arter og at det registreres hhv 2,4,5,0,0,0,0,0,0,0 på en prøveflate (10 ruter) blir gjennomsnittet 1,1 for prøveflata og $1,1/60=0,018$=Tilstandsklasse dårlig.</p>
--	--

Storslåtta – gjengroingsarter					
Bevaringsmål:					
	<p>Redusere bestanden av gjengroingsarter og typisk skogsarter som einer og bjørk og lyngvekster. Vi følger spesielt opp bjørk, einer og blåbærlyng.</p> <p>Tilbakeføre en del av Storslåtta slik at den får høy kvalitet gjennom god og varig skjøtsel. Dette skal gi grunnlag for bevaring og utvikling av naturverdi og naturmangfoldet i en slik slåttemark og gjenreisning av slåttemark i skog som landskapselement som vitner om tidligere tiders bruk av området.</p>				
Tilstandsvariabel:	7RA-SJ Rask suksesjon/Rask gjenvekstsuksesjon i semi naturlig jordbruksmark inkludert våteng.				
Arter:					
	bjørk, einer og blåbærlyng (hvilke arter og hvor mange må avklares nærmere).				
Enhet	1/100				
Oppstartsår	2022				
Målsetting	God				
			Tilstandsklasse	Fra	Til
7RA-SJ_4 Sein gjenvekst-suksesjonsfase		Dårlig	0,5		1
7RA-SJ_3 Tidlig gjenvekst-suksesjonsfase		Dårlig	0,40		0,49
7RA-SJ_2 Brakkleggingsfase		Middels	0,20		0,39
7RA-SJ_1 Intakt semi-naturlig mark		God	0,00		0,19
Overvåkning	<p>Det settes en linje fra hjørnet av Dalstuene i nord-østlig retning 100 meter til stolpe. Langs linja settes prøvefelt hver 10 meter i alt. Det legges ut rutenett 5x2 meter på hver av sidene av linja.</p> <p>Ved hver post registreres forekomst i JA=1 eller NEI=0.</p>				

	Gitt at man bare registrer 1 og 0, vil sluttresultat av overvåkingen være forekomstandel, dvs. en hundredelsverdi av totalt antall poster (eks forekomst i 6 av 20 poster gir tallet 0,30).
--	---

Kvænangsbotn og Navitdalen landskapsvernområder

Totalt omfatter vernet 104,4 km² i Kvænangsbotn og 187,7 km² i Navitdalen, begge områdene ligger i sin helhet i Kvæningen kommune i Troms.

Verneformålet er bl.a. å ta vare på natur- og kulturlandskap med variert og særpreget skog-, fjell og vassdragsnatur som skaper identitet for kvensk og samisk kultur.

Verneformålet i Kvænangsbotn og Navitdalen omfatter også å ta vare på særpreget flora og fauna. Begge landskapsvernområdene inneholder mange ulike natur- og vegetasjonstyper, hvorav noen er regionalt sjeldne. Det er funnet flere rødlistearter både av dyr og planter i begge områdene.

Vernet er også til for å bevare mulighet for friluftsliv og ta vare på spor av tidligere tiders bruk av og i områdene.

Kontaktinformasjon Kvænangsbotn og Navitdalen Vo styre

Telefon: +47 77642221
E-post: kvanangsbotnognavit.lvo@fylkesmannen.no
Nett: www.nasjonalparkstyre.no
Post: Co/ Fylkesmannen i Troms, PB 6105, 9291 Tromsø

Besøksadresse: Hovedveien 2, 9151 Storslett
Og/eller
Kvænangshagen Verdde, Sørstraumen